

**Ministerul Sănătății
al Republicii Moldova**

**Raport de progres cu privire la
implementarea
Strategiei naționale de sănătate
„Sănătatea 2030”**

**REALIZĂRI LA NIVEL DE OBIECTIVE ȘI DIRECȚII
PRIORITARE**

Chișinău 2025

CUPRINS

ABREVIERI.....	2
REALIZĂRI LA NIVEL DE OBIECTIVE ȘI DIRECȚII PRIORITARE.....	3
Secțiunea 1: Sănătatea publică.....	3
Secțiunea a 2-a: Servicii medicale integrate și de calitate pentru fiecare persoană.....	22
Secțiunea a 3-a: Medicamente și dispozitive medicale accesibile.....	29
Secțiunea a 4-a: Personal medical motivat și bine pregătit.....	34
Secțiunea a 5-a: Digitalizarea și interoperabilitatea sistemului de sănătate.....	38
Secțiunea a 6-a: Sistem de sănătate sustenabil financiar.....	39
Secțiunea a 7-a: Guvernare și leadership eficient al sistemului de sănătate.....	40
PROVOCĂRI ȘI RISCURI.....	42

ABREVIERI

ANSP - Agenția Națională pentru Sănătate Publică

BNT - Boli netransmisibile

CNAM - Compania Națională de Asigurări în Medicină

CSP - Centru de Sănătate Publică

CSPT - Centre de Sănătate Prietenoase Tinerilor

eCMDN - Sistemului Informațional Constatarea medicală a nașterii și decesului

FAOAM - Fondurile Asigurării Obligatorii de Asistență Medicală

IAAM - Infecții asociate asistenței medicale

IMSP - Instituție medico-sanitară publică

SI RNC - Sistemului Informațional Registrul Național de Cancer

SI SBTESP - Sistemului Informațional de Supraveghere Bazată pe Evenimente și Supraveghere Pasivă

PCN - Protocoale Clinice Naționale

RAM - Rezistența antimicrobiană

SNS - Strategia Națională de Sănătate

TB - Tuberculoză

VST - Tratament video-asistat

SUMAR EXECUTIV

Raportul de progres privind implementarea Strategiei Naționale de Sănătate 2030 (*în continuare - SNS 2030*) aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 387/2023, are drept scop înțelegerea progresului înregistrat în implementarea obiectivelor pe parcursul anului 2024, inclusiv a restanțelor, pentru a prioritiza acțiunile viitoare necesare implementării Strategiei.

De asemenea, Raportul vine să ofere transparență în ceea ce privește acțiunile întreprinse de Ministerul Sănătății și instituțiile subordonate, pe parcursul anului 2024, în realizarea obiectivelor asumate prin adoptarea Strategiei.

Raportul prezintă progresele obținute la nivelul fiecărei direcții prioritare stabilite de SNS 2030. Printre principalele rezultate obținute dezvoltare a sistemului de sănătate, în 2024, se pot menționa:

- Consolidarea sănătății publice, prin intensificarea programelor de imunizare, controlul tuberculozei, prevenirea bolilor netransmisibile și dezvoltarea profilurilor de sănătate la nivel teritorial;
- Extinderea programelor de screening, inclusiv pentru tuberculoză, cancer mamar și colorectal;
- Dezvoltarea infrastructurii normative și instituționale, incluzând protocoale clinice actualizate, reglementări în sănătatea ocupațională și supravegherea epidemiologică;
- Creșterea capacității de reacție la urgențele de sănătate publică prin exerciții naționale și internaționale de simulare, formare profesională și consolidarea centrelor operaționale;
- Implicarea societății civile și parteneriatul intersectorial, finanțarea proiectelor comunitare și promovarea sănătății în școli, comunități și la locul de muncă;
- Digitalizarea sistemului de sănătate prin dezvoltarea registrului național de cancer și sistemelor informatice pentru supravegherea bolilor transmisibile;
- Asigurarea sustenabilității financiare prin valorificarea eficientă a fondurilor din FAOAM, granturi internaționale și bugetul de stat.

Raportul evidențiază nevoia continuă de investiții în resurse umane, infrastructură, guvernanta și cooperare strategică pentru a asigura un sistem de sănătate echitabil, eficient și rezilient până în 2030.

REALIZĂRI LA NIVEL DE OBIECTIVE ȘI DIRECȚII PRIORITARE

Secțiunea 1: Sănătatea publică

Obiectivul general 1.1. Reducerea poverii bolilor transmisibile și netransmisibile prin acțiuni de prevenire a îmbolnăvirilor, protecția și promovarea sănătății

Pentru atingerea obiectivului au fost stabilite următoarele Direcții prioritare:

1.1.1. Implementarea programelor eficiente de imunizare, prevenirea transmiterii bolilor infecțioase și reducerea infecțiilor multidrog-rezistente

În anul 2024, Programul Național de răspuns la tuberculoză a continuat implementarea intervențiilor prioritare în vederea îmbunătățirii diagnosticului precoce, tratamentului eficient și sprijinului oferit persoanelor afectate de tuberculoză (TB), inclusiv celor afectați de forme rezistente.

În cadrul realizării Programului a fost asigurat accesul echitabil la tratament de calitate și îngrijiri continue pentru toate persoanele cu tuberculoză, inclusiv copii, printr-o abordare centrată pe persoană și oferirea suportului în baza necesităților individuale. Sistemul național dispune de toate medicamentele necesare pentru tratamentul tuberculozei sensibile și al formelor rezistente, inclusiv Pretomanida, componentă-cheie în schemele BPaL și BPaLM – regimuri scurte de 6 luni pentru TB RR/MDR. În anul 2024, au fost revizuite Protocoalele clinice naționale „Tuberculoza la copil” și „Tuberculoza la adult”, cu introducerea regimurilor scurte de tratament pentru TB sensibilă (4–6 luni) și TB RR/MDR (6–9 luni), în conformitate cu recomandările Organizației Mondiale a Sănătății (OMS). Toate persoanele cu tuberculoză tratate în ambulatoriu beneficiază de suport motivațional lunar, care include: Tichet de masă în valoare de 53 lei/zi, pe întreaga durată a tratamentului; Rambursarea cheltuielilor pentru transport public (tur-retur), în valoare de 150 lei/lună. Aceste cheltuieli sunt acoperite din fondurile Companiei Naționale de Asigurări în Medicină (CNAM) (pentru malul drept) și din grantul Fondului Global (FG) (pentru malul stâng al Nistrului). În anul 2024 din sursele CNAM au fost acoperite cheltuielile pentru alimentație și transport public de la /la domiciliu pentru tratamentul în condiții de ambulatoriu a bolnavilor TB în sumă de 12 902 735,15 lei.

Din sursele grantului FG, în scopul menținerii și îmbunătățirii aderenței la tratamentul antituberculos, persoanele cu TB din teritoriile din stânga Nistrului beneficiază de un suport financiar în valoare de 1,730.00 MDL lunar, cu condiția administrării regulate a tratamentului. Pe parcursul anului 2024 au beneficiat de suport motivațional 361 pacienți de pe malul stâng în valoare de 2,101,479.84 MDL.

De asemenea, persoanele eligibile au acces la VST (tratament video-asistat), care contribuie la monitorizarea eficientă a aderenței la tratament în condiții de ambulator. Eficiența intervențiilor este reflectată prin creșterea în dinamică a ratei de succes a tratamentului: Pentru TB sensibilă (cazuri noi și recidive): de la 83,3% (cohorta 2020) la 85,3% (cohorta 2023); Pentru TB RR/MDR: de la 75,5% (cohorta 2020) la 77,2% (cohorta 2022). Aceste rezultate confirmă impactul pozitiv al abordării centrate pe pacient și eficiența măsurilor implementate în cadrul Programului Național de Răspuns la Tuberculoză. Tot în cadrul realizării Programului Național de Răspuns la Tuberculoză, în anul 2024 au fost întreprinse multiple intervenții de prevenire a transmiterii infecției tuberculoase, cu accent pe protejarea grupurilor vulnerabile și consolidarea măsurilor de control la nivel comunitar și instituțional. Vaccinarea BCG a continuat conform calendarului național, iar acoperirea vaccinală la copiii sub 1 an a atins 95,8%, depășind ținta propusă de >95%. În rândul contactilor persoanelor cu TB, rata de acoperire cu tratament profilactic a constituit 84,4%, în creștere comparativ cu anii precedenți, însă sub ținta națională de >90%. Au fost desfășurate numeroase campanii de comunicare și educare, cu activități multisectoriale de informare, sesiuni de instruire, spoturi audio-video, campanii media și activități comunitare, inclusiv: Marcarea Zilei Mondiale de Combatere a TB (22 martie 2024); Campania „Respiră sănătate, oprește tuberculoza” în 5 orașe; Concursuri de postere și desene pentru copii; Activități media, spoturi video și istorisiri umane publicate online.

Raportul cu privire la realizarea Planului de acțiuni pentru anii 2022-2025 privind implementarea Programului Național de răspuns la tuberculoză pentru anii 2022-2025, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 107/2022, pentru anul 2024, disponibil la următorul [link](#)

În anul 2024, implementarea Programului Național de combatere a hepatitelor virale B, C și D a înregistrat progrese semnificative în prevenirea, testarea și tratarea infecțiilor hepatitice. Au fost desfășurate campanii naționale de informare și educație, inclusiv activități dedicate Zilei Mondiale a Hepatitei, și au fost susținute patru proiecte de reducere a riscurilor pentru grupurile vulnerabile.

Totodată, a fost aprobat un standard de supraveghere epidemiologică dedicat hepatitelor virale B, C și D (Ordinul nr. 1083/2024), menit să asigure o monitorizare eficientă a acestor infecții cronice, cu impact major asupra sănătății publice. În paralel, au fost inițiate parteneriate cu instituții naționale și internaționale pentru cercetare științifică, inclusiv studii privind seroprevalența markerilor virali și participarea la inițiative internaționale de inovare în domeniul hepatitelor.

Raportul cu privire la realizarea Planului de acțiuni privind implementarea Programului Național de combatere a hepatitelor virale B, C și D pentru anii 2024-2028, pentru anul 2024, disponibil la următorul [link](#)

Pentru anul 2024 din fondul măsurilor de profilaxie pentru măsurile de reducere a riscurilor de îmbolnăvire prin imunizări au fost alocate 18 246,0 mii lei, din care a fost finanțată achiziționarea a 200 mii doze de vaccin antigripal tetravalent pentru sezonul gripal 2024/2025 în sumă de 16 655,8 mii lei, 12 mii doze de vaccin antirabic – 1.564,4 mii lei și 37 flacoane de imunoglobulină antirabică - 25,8 mii lei.

Potrivit informației parvenite de la Agenția Națională pentru Sănătate Publică pe parcursul anului 2024, de vaccinuri achiziționate din fondul măsurilor de profilaxie au beneficiat 207 243 de persoane, dintre care 199 981 persoane de vaccin antigripal, 4 422 persoane de vaccin antirabic, 2 828 persoane de vaccin contra hepatitei virale B (achiziționat în anul 2023) și 12 persoane de imunoglobulină antirabică.

În scopul implementării programelor eficiente de imunizare, prevenire a transmiterii și diagnostic al bolilor infecțioase, pe parcursul anului 2024, au fost elaborate și aprobate un set de documente normative esențiale, care servesc drept instrumente practice pentru cadrele medicale din întreaga țară.

Astfel, au fost publicate ghiduri practice actualizate, care reflectă cele mai recente evoluții științifice și recomandări internaționale:

- Activități de imunizare în practica medicală, ediția II (*Ordinul nr. 241/2024*);
- Diagnosticul de laborator al infecțiilor fungice invazive (*Ordinul nr. 500/2024*).

De asemenea, au fost revizuite și aprobate Protocoale Clinice Naționale (PCN), care reglementează standardele de îngrijire în managementul unor boli infecțioase prioritare:

- PCN-123 „Tuberculoza la adult”, ediția VI (*Ordinul nr.121/2024*);
- PCN-371 „Infecția cu coronavirus de tip nou (COVID-19)”, ediția IX (*Ordinul nr. 594/2024*);

1.1.2. Consolidarea cadrului normativ și implementarea programelor eficiente pentru controlul factorilor de risc comportamentali (consumul de tutun, consumul de alcool, alimentația nesănătoasă, inactivitatea fizică) și intervenții de prevenire a bolilor netransmisibile, inclusiv screening și depistare precoce, mai ales în rândul bărbaților și adolescenților

Consolidarea cadrului normativ și implementarea programelor de control al factorilor de risc comportamentali în anul 2024

În scopul consolidării cadrului normativ și al implementării programelor eficiente de control al factorilor de risc comportamentali, au fost inițiate și realizate mai multe acțiuni semnificative.

În perioada de referință, au fost operate modificări și completări la cadrul legislativ privind controlul tutunului, în scopul consolidării protecției populației și al alinierea la standardele

Uniunii Europene și la prevederile Convenției-cadru a OMS privind controlul tutunului. Noile prevederi extind protecția cetățenilor împotriva expunerii la fumul de tutun și emisiile produselor cu nicotină în spații publice deschise. Pachetul legislativ include măsuri menite să prevină inițierea consumului de nicotină în rândul tinerilor, prin interzicerea pliculețelor cu nicotină (inclusiv a celor sintetice) destinate uzului oral și reglementarea notificării și siguranței țigaretelor electronice. Sunt introduse cerințe tehnice pentru flacoanele de reumplere, care vizează reducerea riscurilor de expunere accidentală a copiilor la substanțe toxice. Totodată, a fost adoptat un semn unic de interzicere a fumatului, aplicabil tuturor categoriilor de produse – de la țigaretete convenționale la dispozitive electronice și produse din tutun încălzit.

În vederea protejării minorilor, au fost introduse restricții suplimentare privind prezentarea produselor din tutun în mediul audiovizual, prin interzicerea promovării în emisiuni TV, jocuri video și conținut destinat publicului tânăr. Sancțiunile pentru comercializarea produselor din tutun către minori au fost înăsprite, iar personalului medical i se interzice acceptarea sprijinului din partea industriei tutunului sau promovarea produselor considerate alternative „mai sigure”. De asemenea, sunt prevăzute amenzi sporite pentru încălcarea interdicțiilor de fumat în spații publice sau pentru vânzarea neautorizată a produselor din tutun, cu sancțiuni de până la 20 000 lei.

Tot în acest sens, a fost elaborat și aprobat Regulamentul sanitar privind nivelurile maxime pentru anumiți contaminanți din produsele alimentare, prin Hotărârea Guvernului nr. 724/2024, marcând un progres în protecția sănătății publice prin reglementarea siguranței alimentare.

Totodată, se află în proces de promovare două proiecte de acte normative:

- Proiectul Hotărârii de Guvern privind aprobarea Standardelor tehnice pentru mecanismul de reumplere al țigaretelor electronice,
- Proiectul Hotărârii de Guvern pentru modificarea HG nr. 1065/2016, privind aprobarea regulamentelor sanitare pentru produsele din tutun și cele conexe.

Aceste proiecte transpun legislația Uniunii Europene în domeniul reglementării produselor din tutun în dreptul național și reflectă angajamentul Republicii Moldova de a alinia politicile sale la standardele europene în domeniul sănătății publice.

Pentru consolidarea eforturilor de prevenire și control al cancerului, Guvernul a aprobat, prin Hotărârea nr. 292/2024, Planul de acțiuni pentru anii 2024–2025 privind implementarea Programului național de control al cancerului pentru anii 2016–2025. Planul prevede măsuri concrete orientate spre depistarea precoce, diagnostic, tratament și îngrijire continuă de calitate pentru pacienții oncologici.

Au continuat și activitățile în cadrul Programului național de prevenire și control al bolilor netransmisibile prioritare pentru anii 2023–2027, aprobat prin HG nr. 129/2023. Acesta reprezintă un program complex și include intervenții integrate axate pe promovarea sănătății și a mediilor favorabile sănătății, controlul tutunului, controlul alcoolului, îmbunătățirea statutului nutrițional la toate etapele de viață, reducerea poluării aerului și supravegherea și gestionarea bolilor netransmisibile (BNT) în cadrul serviciilor de sănătate.

Un alt pas în prevenirea consumului de tutun în rândul tinerilor a fost elaborarea și aprobarea Protocolului Clinic Național PCN-430 „Renunțarea la fumat la copii și adolescenți”, prin Ordinul Ministerului Sănătății nr. 300/2024.

Pentru susținerea autorităților teritoriale în procesul de implementare a Programului național BNT, au fost evaluate Planurile teritoriale de prevenire și control al bolilor netransmisibile. În

baza acestor evaluări, a fost elaborat Ghidul privind elaborarea și implementarea planului de acțiuni în prevenirea și controlul BNT la nivel teritorial, aprobat prin Ordinul nr. 885 din 31.10.2024, ce oferă suport metodologic specialiștilor din teritoriu.

Raportul cu privire la realizarea Planului de acțiuni pentru anul 2023-2027 privind implementarea Programul național de prevenire și control al bolilor netransmisibile prioritare în Republica Moldova pentru anii 2023-2027, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 129/2023, pentru anul 2024, disponibil la următorul [link](#)

În scopul întăririi capacităților de analiză și planificare bazată pe dovezi, în anul 2024 au fost elaborate Profilurile de sănătate a populației pentru municipiile Chișinău și Bălți, completând astfel procesul de dezvoltare a acestora la nivel de unitate administrativ-teritorială (în 35 raioane și 2 municipii). De asemenea, în 2024, a fost inițiată revizuirea și actualizarea Profilurilor de sănătate (prevăzută o dată la 5 ani) în 20 de raioane, în parteneriat cu Proiectul moldo-elvețian „Viață sănătoasă: reducerea poverii bolilor netransmisibile”, implementat de Institutul Elvețian de Sănătate Publică și Boli Tropicale și finanțat de Agenția Elvețiană pentru Dezvoltare și Cooperare.

În vederea responsabilizării populației, inclusiv a grupurilor vulnerabile, privind sănătatea proprie, cu suportul proiectului moldo-elvețian „Viață sănătoasă: reducerea poverii bolilor netransmisibile”, a fost implementat, extins la nivel național și instituționalizat Programul de Auto - Gestionare a Bolilor cronice. În plus, aplicarea Pachetului de intervenții esențiale în bolile netransmisibile (procoloalele PEN 1 și PEN 2), a fost consolidată la nivelul asistenței medicale primare, contribuind astfel la îmbunătățirea calității managementului BNT în comunități.

Proiecte finanțate din Fondul măsurilor de profilaxie pentru reducerea factorilor de risc comportamental (consumul de tutun și inactivitate fizică)

În anul 2024, în cadrul Fondului măsurilor de profilaxie, au fost alocate resurse financiare în valoare totală de 2 548,4 mii lei pentru implementarea a două proiecte esențiale dedicate reducerii factorilor de risc comportamental în rândul adolescenților și tinerilor din Republica Moldova.

Primul proiect, cu un buget de 1 335,9 mii lei, a avut ca obiectiv prevenirea riscului de îmbolnăvire cauzat de consumul produselor noi de tutun. Acesta a inclus o serie de activități inovatoare și educaționale menite să sporească nivelul de informare și conștientizare în rândul elevilor, cadrelor didactice și specialiștilor. Printre realizările remarcabile ale acestui proiect se numără elaborarea primului suport de curs dedicat profesorilor și altor specialiști, conceput pentru a sprijini educația tinerilor privind efectele nocive ale tutunului și nicotinei.

În sprijinul acestor eforturi, a fost editată o broșură informativă, ce cuprinde 14 infografice cu coduri QR, menite să demonteze miturile frecvente despre produsele din tutun. Aceasta a fost tipărită în 2 000 de exemplare și distribuită atât fizic, cât și online.

Peste 200 de cadre didactice din municipiile Chișinău, Bălți și Cahul au fost instruite pentru a integra acest subiect în activitatea educațională curentă, iar alți 72 de specialiști în sănătate și voluntari din centrele de sănătate prietenoase tinerilor au fost pregătiți să ofere informații corecte și adaptate adolescenților. Totodată, în taberele de vară au fost organizate sesiuni de informare, la care au participat aproximativ 200 de copii cu vârste între 11 și 17 ani.

Campania a reușit să ajungă la peste 2 700 de elevi din 12 licee din municipiile Chișinău, Bălți și Cahul. Pentru a extinde impactul la nivel național, au fost produse 12 video explicative și 15

infografice, precum și istorii umane cu adolescenți care au renunțat la fumat, dar și materiale jurnalistice dedicate exemplurilor de bune practici din alte țări în ceea ce privește politicile de control al tutunului.

Un alt element-cheie al proiectului a fost lansarea spotului video cu mesajul „*Renunță la tutun și nicotină. Fii liber*” și a modulului web „*Viitorul fără fumat*” pe platforma www.sanatateinfo.md, care oferă publicului acces la resurse educaționale, infografice, materiale video și ghiduri pentru renunțarea la fumat.

Cel de-al doilea proiect, pentru care au fost alocați 1 212,5 mii lei, a avut ca scop promovarea activității fizice pentru sănătate la adolescenți și tineri, în special a celor aflați în situații de vulnerabilitate sau cu risc de excluziune socială. Prin activități variate, proiectul a reușit să contribuie la sensibilizarea și educarea tinerilor cu privire la importanța practicării sportului și menținerii unui mod sănătos de viață.

La Chișinău, a fost organizat un turneu sportiv amical, care a reunit peste 350 de copii din 20 de instituții școlare din raioanele Cahul, Cantemir, Călărași, Criuleni, Telenești, Ungheni, Leova și municipiul Chișinău. Evenimentul a promovat incluziunea socială prin sport și a încurajat participarea activă a copiilor din medii diverse.

În mediul online, peste o sută de tineri au participat la un concurs digital cu exerciții fizice, în paralel cu o campanie radio de promovare a mișcării, prin difuzarea informațiilor utile și concursul „*Parola Zilei*”, menit să încurajeze adoptarea unui stil de viață sănătos.

Un sprijin esențial pentru școlile participante a fost reprezentat de donația de echipamente sportive către 21 de instituții de învățământ din întreaga țară, inclusiv școli destinate copiilor cu cerințe educaționale speciale. Fiecare instituție a primit un set complet, care a inclus mingi de gimnastică, corzi, seturi de bariere, porți și mingi de fotbal, precum și pompe pentru întreținerea echipamentului. Acestea au fost utilizate în cadrul celor circa 70 de activități interactive desfășurate în parteneriat cu instituțiile beneficiare. În total, aproximativ 7 500 de elevi au fost implicați în activitățile desfășurate în cadrul proiectului, fiind încurajați să adopte un comportament activ și sănătos, într-un mediu educativ, motivant și incluziv.

Activități de screening și profilaxie realizate din fondul măsurilor de prevenire a îmbolnăvirilor în anul 2024

În vederea consolidării măsurilor de prevenire și depistare precoce a bolilor netransmisibile, în anul 2024 au fost alocate mijloace financiare în valoare totală de 10 858,2 mii lei din fondul destinat activităților de profilaxie. Aceste fonduri au permis realizarea unor intervenții strategice în domeniul sănătății publice, având ca scop creșterea accesului populației la servicii de screening și prevenție.

O componentă importantă a vizat screening-ul pulmonar realizat prin radiografie digitală mobilă, destinat persoanelor din grupuri cu risc sporit de îmbolnăvire de tuberculoză. Cu un buget de 1 174,7 mii lei, activitatea a permis examinarea a 8 352 de persoane din raioanele Anenii Noi, Strășeni, Nisporeni, Ocnița, Edineț, Dondușeni, Drochia, Rîșcani, Fălești, Rezina, Cimișlia, Basarabeasca și Taraclia. Această intervenție a contribuit la identificarea timpurie a potențialelor cazuri de tuberculoză în comunități vulnerabile.

În ceea ce privește diagnosticul precoce al cancerului mamar, au fost alocate 3 121,8 mii lei pentru desfășurarea serviciilor de mamografie digitală și ecografie mamară. Acestea au fost oferite în mod gratuit pentru 4 632 de femei din raioanele Ungheni, Nisporeni, Călărași, Fălești și Căușeni, precum și din municipiile Chișinău și Bălți. În urma examinărilor, 702 femei au fost

îndrumate către Institutul Oncologic pentru consultații suplimentare și, în caz de necesitate, pentru biopsie.

Datele furnizate de Institutul Oncologic arată că, în anul 2024, au fost consultate 626 de femei, dintre care 277 (reprezentând 44,2%) au fost diagnosticate cu patologii benigne sau stări precanceroase, iar 82 de femei (adică 13,1%) au fost confirmate cu cancer mamar.

Pentru componenta dedicată componentei iFOB test ca parte a screening-ului cancerului colorectal, a fost alocată suma de 1 062,9 mii lei. Un număr de 17 493 de persoane din categoriile țintă – populația asimptomatică, cu vârsta cuprinsă între 50 și 55 de ani – au beneficiat de acest test în municipiile Chișinău și Bălți, precum și în raioanele Cahul, Călărași, Ungheni, Cantemir și Cimișlia. Rezultatele testelor au indicat prezența sângelui ocult în cazul a 1 477 de persoane, dintre care 1 289 au fost programate pentru colonoscopie. Aceste investigații au fost realizate în cadrul unor instituții medicale publice desemnate de Ministerul Sănătății, precum: Centrul Republican de Diagnosticare Medicală, Spitalul Clinic Municipal „Sfânta Treime”, Spitalul de Stat, Institutul Oncologic, Spitalul raional Cantemir și Spitalul raional Cimișlia. În total, 758 de persoane au beneficiat de colonoscopie, iar una din cinci a fost diagnosticată cu stări precanceroase sau cancer colorectal.

Tot în anul 2024, a fost continuată cu succes activitatea de profilaxie a maladiilor stomatologice în rândul copiilor din localitățile rurale, pentru care au fost alocați 5 498,8 mii lei. În total, 11 579 de copii din instituțiile preșcolare și școlare din raioanele Criuleni, Strășeni, Căușeni, Nisporeni, Dubăsari, Cahul, Cantemir, Leova, Cimișlia și Hîncești au beneficiat de servicii stomatologice preventive. Intervențiile au inclus examinarea cavității bucale, detartraj cu ultrasunet, igienizare cu ajutorul sistemului air-flow, profilaxia cariei dentare (prin remineralizare și infiltrare), sigilarea cu scop profilactic a fisurilor la dinți și recomandări de consultații și tratament, la indicații medicale, în condiții de cabinet.

1.1.3. Fortificarea capacităților instituționale ale sistemului de sănătate, precum și ale altor sectoare în domeniul promovării sănătății și alfabetizării în sănătate

Pe parcursul anului 2024, cu suportul partenerilor de dezvoltare, au fost desfășurate multiple acțiuni orientate spre consolidarea capacităților instituționale și sectoriale în domeniul identificării necesităților, planificării, implementării și evaluării intervențiilor de promovare a sănătății, alfabetizare în sănătate și prevenire a bolilor. Aceste acțiuni au inclus:

- Instruirea specialiștilor din cadrul Centrelor de Sănătate Publică (CSP), precum și a reprezentanților administrației publice locale din municipiile Chișinău și Bălți privind elaborarea Profilurilor de sănătate a populației la nivelul autorităților teritoriale de sănătate. Această activitate a avut ca scop evaluarea stării de sănătate în relație cu factorii determinanți de mediu și identificarea acțiunilor prioritare de intervenție. Activitatea a fost realizată cu suportul proiectului moldo-elvețian „Viață sănătoasă: reducerea poverii bolilor netransmisibile”, finanțat de Biroul de Cooperare al Elveției în Republica Moldova. În total, au fost instruite 78 de persoane.
- 15 cadre didactice au beneficiat de instruire pentru dezvoltarea competențelor în planificarea, implementarea și evaluarea campaniilor de promovare a sănătății prin comunicare la nivel școlar, abordând tematici precum alimentația sănătoasă, prevenirea consumului de tutun și alcool, activitatea fizică și igiena personală. Aceste activități au fost realizate cu suportul Corpului Păcii.
- 183 de cadre didactice (inclusiv pedagogi și psihologi) și 36 de coordonatori ai Centrelor de Sănătate Prietenoase Tinerilor (CSPT) au fost instruiți în domeniul comunicării eficiente cu adolescenții privind riscurile asociate consumului de produse noi ce conțin tutun și nicotină.

- 140 de coordonatori și voluntari din cadrul a 33 de CSPT au participat la trei ateliere de formare desfășurate sub genericul „Alege ce mănânci: Coșul sănătos”.

În cadrul Universității de Stat de Medicină și Farmacie „Nicolae Testemițanu”, au fost organizate cursuri de educație medicală continuă, în conformitate cu Programul formării profesionale continue a medicilor și farmaciștilor. Disciplinele abordate au inclus: prevenirea și controlul bolilor netransmisibile, promovarea sănătății și schimbarea comportamentală, supravegherea sănătății în raport cu factorii de mediu, precum și supravegherea de stat în domeniul sănătății publice.

A fost elaborat Ghidul practic „Sedentarismul: efectele asupra sănătății și managementul riscului la locul de muncă”, având drept obiectiv principal informarea și sprijinirea angajatorilor și angajaților în identificarea, prevenirea și reducerea riscurilor asociate comportamentului sedentar în mediul ocupațional.

1.1.4. Consolidarea gestionării eficiente a rezistenței antimicrobiene și a infecțiilor asociate asistenței medicale, precum și a altor amenințări emergente pentru sănătatea publică

Consolidarea sistemului de prevenire și control al infecțiilor asociate asistenței medicale (IAAM) și a rezistenței antimicrobiene (RAM)

În scopul îmbunătățirii gestionării infecțiilor asociate asistenței medicale și al combaterii rezistenței antimicrobiene, au fost elaborate și aprobate mai multe documente strategice și reglementări, după cum urmează:

- Prin Hotărârea Guvernului nr. 697/2023 a fost aprobat Programul Național pentru supravegherea și combaterea rezistenței la antimicrobiene pentru anii 2023–2027, care stabilește un cadru strategic intersectorial, în conformitate cu principiul „O singură sănătate”, armonizat cu standardele Uniunii Europene și ale Organizației Mondiale a Sănătății. Programul urmărește consolidarea capacităților naționale și a mecanismelor de coordonare intersectorială, creșterea gradului de conștientizare privind RAM, precum și îmbunătățirea reglementării utilizării antimicrobiene.
- A fost elaborat și aprobat Ghidul pentru prevenirea și controlul infecțiilor în instituția medico-sanitară spitalicească, prin Ordinul nr. 672/2024. Acest document reprezintă un instrument esențial pentru standardizarea practicilor de prevenire și control al IAAM în instituțiile medico-sanitare publice, contribuind la reducerea incidenței infecțiilor și la îmbunătățirea calității serviciilor medicale.
- Prin Ordinul nr. 276/2025 s-a dispus implementarea Programului Național pentru combaterea RAM, conform celor prevăzute în Hotărârea Guvernului nr. 697/2023.
- Prin Ordinul nr. 749/2024 a fost aprobat cadrul de supraveghere, prevenire și control al IAAM, care definește responsabilitățile instituțiilor medico-sanitare în acest domeniu și asigură o abordare unitară la nivel național.

Raportul cu privire la realizarea Programului național pentru supravegherea și combaterea rezistenței la antimicrobiene pentru anii 2023–2027 aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 697/2023, pentru anul 2024, disponibil la următorul [link](#)

Gestionarea amenințărilor emergente

- A fost aprobat Ghidul „Malaria: evoluție clinică, diagnostic, tratament și aspecte epidemiologice” (Ordinul nr. 120/2024), elaborat în vederea consolidării capacităților de răspuns în fața bolilor parazitare reemergente.

- A fost realizată o analiză a riscurilor privind apariția bolilor emergente în Republica Moldova, utilizând setul de instrumente STAR (Strategic Tool for Assessment of Risks) elaborat de Organizația Mondială a Sănătății.
- În baza Ordinului nr. 361/2017 privind monitorizarea situației epizootologice la maladiile zooantroponoze, au fost desfășurate deplasări în focarele naturale (puncte de evidență multianuală). S-a identificat prezența antigenului virusului Crimeea-Congo (AgFHCC) în 7,4% din totalul probelor analizate, iar focare de tularemie au fost raportate în raioanele Rîșcani, Drochia, Orhei și în municipiul Chișinău. Aceste evoluții indică un risc epidemiologic crescut și impun aplicarea de măsuri urgente de prevenire, supraveghere și control.
- În temeiul Ordinului nr. 1162/2023 privind organizarea asistenței medicale antirabice, instituțiile medicale teritoriale au raportat, în anul 2024, 6.290 de cazuri de persoane agresate de animale (237,5 la 100.000 populație). Tratamentul antirabic a fost indicat în 77,5% dintre cazuri, iar acoperirea vaccinală pentru persoanele expuse confirmate a rămas la 100%, cu administrarea completă a imunoglobulinei și vaccinului antirabic.

1.1.5. Garantarea siguranței sănătății publice prin amplificarea controlului factorilor de mediu (chimici, biologici, radiologici, nucleari) care pot amenința sănătatea publică

În anul 2024, au fost întreprinse măsuri importante pentru consolidarea cadrului normativ și instituțional privind protecția sănătății și securității lucrătorilor expuși la riscuri de mediu, în conformitate cu angajamentele naționale și internaționale în domeniul sănătății publice:

- Prin Hotărârea Guvernului nr. 639/2024, a fost aprobat Regulamentul privind protecția lucrătorilor împotriva riscurilor legate de expunerea la agenți biologici la locul de muncă, care are drept scop protejarea sănătății și securității persoanelor expuse la riscuri biologice în desfășurarea activităților profesionale.
- Prin Hotărârea Guvernului nr. 640/2024, a fost aprobat Regulamentul privind protecția sănătății și securității lucrătorilor împotriva riscurilor legate de prezența agenților chimici la locul de muncă. Documentul stabilește cerințele privind eliminarea sau reducerea riscurilor profesionale de origine chimică și instituie parametrii tehnici și valorile-limită de expunere, în scopul asigurării unor condiții de muncă sigure.
- Prin Hotărârea Guvernului nr. 577/2024, a fost aprobat Regulamentul privind cerințele minime de securitate și sănătate pentru lucrătorii expuși la riscurile generate de acțiunea radiațiilor optice artificiale, contribuind astfel la prevenirea efectelor nocive ale acestui tip de expunere asupra sănătății lucrătorilor.

Totodată, în luna noiembrie 2024, Agenția Națională pentru Sănătate Publică (ANSP) a fost desemnată în calitate de punct focal național pentru Regulamentul Sanitar Internațional (RSI), precum și pentru Convenția privind interzicerea perfecționării, producerii și stocării armelor bacteriologice (biologice) și toxice și asupra distrugerii acestora (BWC, 1975). Această desemnare consolidează responsabilitățile ANSP în domeniul securității biologice și al prevenirii amenințărilor emergente asupra sănătății publice.

1.1.6. Dezvoltarea și fortificarea în cadrul sistemului național de sănătate a serviciilor de sănătate ocupațională

În anul 2024, a fost aprobat un nou cadru normativ esențial pentru protejarea personalului medical din Republica Moldova – Regulamentul privind cerințele minime de securitate și sănătate în muncă pentru prevenirea rănilor provocate de obiecte ascuțite în activitățile din asistența medicală, adoptat prin Hotărârea Guvernului nr. 633/2024.

Acest act normativ stabilește măsuri concrete pentru reducerea riscurilor asociate manipulării obiectelor ascuțite, precum ace, bisturie sau alte instrumente medicale, și vizează în mod direct creșterea nivelului de protecție al lucrătorilor din domeniul sănătății. Regulamentul prevede obligativitatea informării și instruirii sistematice a personalului medical cu privire la riscurile profesionale specifice, măsurile de prevenire, precum și procedurile care trebuie urmate în cazul producerii unei răni.

Obiectivul general 1.2. Consolidarea parteneriatelor strategice și fortificarea mecanismelor de colaborare intersectorială și de responsabilitate partajată în domeniul sănătății publice la nivel național și local pentru asigurarea principiilor OMS „o singură sănătate” și „sănătatea în toate politicile”

Pentru atingerea obiectivului au fost stabilite următoarele Direcții prioritare:

1.2.1. Dezvoltarea structurilor și mecanismelor de colaborare intersectorială pentru un răspuns holistic la problemele de sănătate publică la nivel național și local și creșterea potențialului pentru realizarea acțiunilor integrate asupra determinantilor sănătății

Unul dintre obiectivele generale ale Programului național de prevenire și control al bolilor netransmisibile prioritare în Republica Moldova pentru anii 2023–2027 constă în consolidarea mecanismului intersectorial de coordonare a activităților de prevenire a bolilor netransmisibile și reducerea factorilor de risc comportamental la nivel național. În acest scop, a fost constituit Consiliul Național de Coordonare a Programului Național de prevenire și control al bolilor netransmisibile (BNT), care își desfășoară activitatea la nivel național.

Totodată, a fost consolidată cooperarea interinstituțională cu Ministerul Mediului, Agenția de Mediu și Ministerul Infrastructurii și Dezvoltării Regionale în procesul de elaborare a raportului de țară privind implementarea Protocolului „Apă și Sănătate” pentru anul 2024.

Actualmente, activitatea Consiliilor Teritoriale de Sănătate Publică la nivel teritorial nu a atins scopurile scontate de stabilirea unui mecanism eficient de conlucrare intersectorială în domeniul sănătății publice și are nevoie de îmbunătățiri evidente. Astfel, Ministerul Sănătății de comun cu Agenția Națională pentru Sănătate Publică a instituit un Grup de lucru care elaborează Proiectul Hotărârii Guvernului cu privire la organizarea și funcționarea Consiliului teritorial de Sănătate Publică.

1.2.2. Împuternicirea comunității și fortificarea mecanismelor eficiente de implicare a liderilor comunitari și a organizațiilor societății civile în implementarea programelor de sănătate publică relevante și adaptate contextului local

În anul 2024, Platforma Organizațiilor Societății Civile în domeniul tuberculozei (OSC-TB) și-a consolidat rolul în promovarea și susținerea politicilor publice de prevenire și control al tuberculozei, printr-o participare activă și constantă în procesele decizionale relevante. SMIT, în calitate de președinte al Platformei, a avut un rol esențial în activitatea grupurilor tehnice și a consiliilor consultative ale Ministerului Sănătății (GTL-TB, CNC și CNE), implicându-se în monitorizarea implementării politicilor și oferind expertiză din partea societății civile.

În contextul acestei implicări, Platforma a elaborat și transmis mai multe note de poziție și demersuri oficiale, inclusiv în raport cu constatările Curții de Conturi privind rapoartele financiare ale Ministerului Sănătății, precum și în ceea ce privește stabilirea priorităților de finanțare pentru perioada 2025–2027 în domeniul prevenirii și profilaxiei tuberculozei. De asemenea, a fost susținută inițiativa de instituire a unui consiliu coordonator dedicat stabilirii priorităților financiare și reglementării mecanismelor de finanțare a proiectelor din fonduri dedicate. Totodată, Platforma a înaintat Ministerului Sănătății un demers privind asumarea

țintelor ONU pentru eliminarea tuberculozei până în 2027, în conformitate cu angajamentele asumate prin Declarația politică a Reuniunii de Nivel Înalt a ONU din 2023.

Pe parcursul anului 2024, 10 ONG-uri active în domeniul controlului și profilaxiei tuberculozei au fost membre ale Platformei OSC-TB. Dintre acestea, 9 ONG-uri au contracte active cu Recipientul Principal (UCIMP) și SubRecipientul (Centrul PAS) al Fondului Global, iar 4 ONG-uri au contracte încheiate cu Compania Națională de Asigurări în Medicină.

Un exemplu de bună practică în promovarea parteneriatului intersectorial a fost reprezentat de organizarea, de către AO SMIT împreună cu Departamentul de coordonare PNRT, a 11 mese rotunde în diferite regiuni ale țării. Aceste evenimente, desfășurate în municipii și raioane precum Bălți, Briceni, Cahul, Orhei, Soroca, Ungheni și altele, au reunit 316 de factori de decizie locali și naționali, cu scopul de a discuta și promova modele de îngrijire centrată pe necesitățile persoanelor, servicii de referire eficiente și intervenții comunitare coordonate. În acest context, au fost elaborate și distribuite 11 note informative privind situația epidemiologică și acțiunile teritoriale prioritare.

În anul 2024 ca urmare a concursurilor de proiecte a activităților de profilaxie și prevenire a riscurilor de îmbolnăvire CNAM a încheiat 13 contracte de finanțare cu 12 organizații necomerciale, iar direcțiile de desfășurare a activităților au fost axate pe 3 domenii de prevenire: prevenirea HIV, profilaxie TB și promovare a unui mod sănătos de viață. Suma executată în anul 2024 a constituit 14 199,7 mii lei.

În perioada de referință cu suportul proiectului moldo - elvețian ”Viața sănătoasă: reducerea poverii bolilor netransmisibile” au fost implementate mai multe proiecte comunitare de promovare a sănătății, prevenire și monitorizare a bolilor netransmisibile, și suport pentru persoanele cu BNT și necesități complexe, precum:

- Ateliere de formare a echipelor multisectoriale de asistență comunitară integrată pentru persoanele cu BNT și necesități complexe, formate din reprezentanții asistenței medicale, sănătate publică, asistenței sociale, APL, servicii desconcentrate, desfășurate în mun. Chișinău și 4 comunități (Băcioi, Trușeni, Cruzești și Stăuceni), cu participarea a 69 persoane.
- Peste 22 de acțiuni de mobilizare a comunității privind promovarea sănătății și prevenirea BNT, realizate de echipele intersectoriale din mun. Bălți și Chișinău (activități de informare, sportive, cursuri de gătit sănătos, amenajarea spațiilor destinate practicării sporturilor în timpul liber, etc.).
- Echipele multidisciplinare din mun. Bălți au fost susținute în implementarea Planurilor de integrare a serviciilor de asistență comunitară integrată.
- De asemenea, în perioada de referință au fost organizate și realizate circa 30 de seminare de informare și alfabetizare în sănătate privind reducerea factorilor de risc ai BNT în 5 localități rurale din mun. Bălți și Chișinău. În total au fost informate circa 961 de persoane din diferite grupuri de vârstă din Stăuceni, Băcioi, Cruzești, Trușeni, Sadovoie, iar 300 de persoane cu vârstă de 40+ și reprezentanți ai ONG-ilor au fost informate privind dreptul în sănătate.

Activitățile de informare, comunicare și mobilizare comunitară au continuat și în cadrul ”Zilelor sănătății” în perioada Expoziției internaționale specializate „MoldMedizin&MoldDent” (16–29 septembrie 2024), în cadrul căreia au fost desfășurate lecții publice, workshopuri și sesiuni de consiliere, toate având ca scop sensibilizarea publicului cu privire la factorii de risc comportamentali și importanța prevenției. Materialele informative distribuite au susținut aceste demersuri prin mesaje clare privind un stil de viață sănătos și prevenirea bolilor netransmisibile.

1.2.3. Dezvoltarea rețelelor de colaborare în sănătate publică cu participarea experților locali, regionali și internaționali pentru abordarea provocărilor majore de sănătate publică

În anul 2024, cu sprijinul Organizației Mondiale a Sănătății (OMS) și al experților internaționali, Republica Moldova a întreprins o serie de acțiuni esențiale pentru consolidarea sistemului de sănătate publică și alinierea acestuia la standardele internaționale. Astfel, în perioada 21–31 iulie, a fost realizată o evaluare complexă a Rețelei de laboratoare pentru tuberculoză (TB), urmată în noiembrie de o misiune tehnică de „Revizuire epidemiologică a tuberculozei” (11–15 noiembrie), și o vizită de evaluare externă a Programului național de răspuns la TB, desfășurată de Biroul Regional OMS pentru Europa în perioada 25–29 noiembrie.

Pe dimensiunea colaborării naționale și internaționale, Agenția Națională pentru Sănătate Publică (ANSP) a semnat mai multe memorandumuri de colaborare în domeniul sănătății publice atât cu instituții naționale precum Agenția Națională pentru Siguranța Alimentelor (ANSA), cât și cu parteneri internaționali – Institutul Național de Sănătate Publică din România și Centrul Național pentru Controlul Bolilor din Georgia.

Pentru a fortifica domeniul resurselor umane în sănătate, Republica Moldova, în calitate de membru al Rețelei de Sănătate a Europei de Sud-Est (RSESE), și-a continuat activitatea prin Centrul Regional de Dezvoltare în Sănătate (CRDSRUS), aflat în gestiunea ANSP. Centrul contribuie la consolidarea capacităților naționale în planificarea și dezvoltarea politicilor privind forța de muncă din sănătate, în conformitate cu Acordul internațional M01045 privind sediul Secretariatului Rețelei de Sănătate în Europa de Sud-Est.

În contextul controlului bolilor netransmisibile (BNT) și al reducerii factorilor de risc comportamentali, ANSP a beneficiat de asistență tehnică din partea Secretariatului Convenției-cadru a OMS pentru controlul tutunului (FCTC). Astfel, în perioada 12–16 august 2024, a fost desfășurată Misiunea de Evaluare a Nevoilor pentru implementarea Protocolului de Eliminare a Comerțului Ilicit cu Produse din Tutun. Aceasta a vizat întărirea cadrului de reglementare și a capacităților instituționale în domeniul controlului tutunului, cu accent pe mecanismele de prevenire a comerțului ilicit.

Totodată, ANSP a elaborat și promovat un proiect strategic intitulat „Consolidarea capacităților naționale în Republica Moldova în aplicarea legislației privind controlul tutunului”, care a fost acceptat spre finanțare de Inițiativa Bloomberg pentru reducerea consumului de tutun. Procesul de negociere și coordonare cu experții Bloomberg a fost inițiat, iar implementarea este în curs.

În colaborare cu Biroul OMS în Moldova și Uniunea Europeană, în cadrul proiectului „EU4Moldova: pentru un sistem de sănătate durabil”, a fost lansată, la 19 noiembrie 2024, campania de informare și sensibilizare „Nu te lăsa aburit(ă)”, adresată în special tinerilor. Campania vizează prevenirea consumului de țigări electronice și alte produse din tutun sau nicotină, prin mesaje de conștientizare și informare la nivel național.

De asemenea, continuă colaborarea cu proiectul „Viață sănătoasă: reducerea poverii bolilor netransmisibile”, susținut de Agenția Elvețiană pentru Dezvoltare și Cooperare și implementat de Institutul Elvețian de Sănătate Publică și Boli Tropicale, care oferă sprijin în promovarea sănătății și prevenirea BNT la nivel comunitar.

1.2.4. Extinderea programelor intersectoriale de promovare a sănătății în mediul școlar, la locul de muncă și în comunitate prin implementarea inițiativelor de tipul „Școli care promovează sănătatea”, „Orașe/localități sănătoase”

În perioada de referință, în scopul promovării unui mod de viață sănătos în rândul tinerilor și reducerii comportamentelor cu risc (consumul de tutun, alcool, droguri, alimentație nesănătoasă, inactivitate fizică etc.), au fost desfășurate următoarele acțiuni educaționale:

- A fost extinsă rețeaua națională a „Școlilor care promovează sănătatea”, în prezent aceasta numărând 79 de instituții de învățământ. În sprijinul acestui demers, a fost elaborat și implementat anual, în etapa de planificare a activităților, Ghidul metodologic pentru a deveni o școală care promovează sănătatea.
- În cadrul Centrelor de sănătate prietenoase tinerilor au fost realizate activități de informare și consiliere a adolescenților și tinerilor.
- Au fost desfășurate ore de educație pentru sănătate în școli, inclusiv activități de tip „de la egal la egal”.
- Elevii din clasele gimnaziale și liceale au fost informați cu privire la riscurile asociate consumului noilor produse ce conțin tutun și nicotină.

Pentru promovarea sănătății la locul de muncă și în comunitate, au fost întreprinse următoarele acțiuni:

- A fost organizat un atelier de instruire pentru 25 de specialiști în sănătate publică cu tema „Promovarea sănătății pentru schimbare de comportament prin aplicarea modelului COM-B (Capacitate, Oportunitate, Motivare – Schimbare de Comportament)”.
- În baza Dispoziției Ministerului Sănătății nr. 513-d/2024, în perioada 25–30 noiembrie 2024 s-a desfășurat Săptămâna Națională de Promovare a Sănătății la Locul de Muncă, cu genericul „Sănătatea lucrătorilor – economie eficientă a statului”. Evenimentul a avut ca scop sensibilizarea, informarea și educarea studenților, agenților economici și angajaților din diferite sectoare ale economiei naționale privind importanța sănătății la locul de muncă.

La nivel național, Agenția Națională pentru Sănătate Publică (ANSP), în colaborare cu reprezentanții Proiectului „Viața Sănătoasă”, a organizat:

- Instruirii în cadrul a 293 întreprinderi și instituții;
- Activități de informare pentru 5.142 angajați;
- 6.369 convorbiri educative, cu participarea a peste 9.585 persoane;
- 35 mese rotunde;
- 10 activități mediatice (6 interviuri TV și 4 emisiuni radio).

În anul 2024, în cadrul Fondului măsurilor de profilaxie, au fost alocate resurse financiare pentru implementarea a 3 proiecte care au realizat acțiuni de prevenire a riscului de îmbolnăvire inclusiv și în instituțiile școlare.

Primul proiect, cu un buget de 1 335,9 mii lei, a avut ca obiectiv prevenirea riscului de îmbolnăvire cauzat de consumul produselor noi de tutun. Acesta a inclus o serie de activități inovatoare și educaționale menite să sporească nivelul de informare și conștientizare în rândul elevilor, cadrelor didactice și specialiștilor. Printre realizările remarcabile ale acestui proiect se numără elaborarea primului suport de curs dedicat profesorilor și altor specialiști, conceput pentru a sprijini educația tinerilor privind efectele nocive ale tutunului și nicotinei.

În sprijinul acestor eforturi, a fost editată o broșură informativă, ce cuprinde 14 infografice cu coduri QR, menite să demonteze miturile frecvente despre produsele din tutun. Aceasta a fost tipărită în 2 000 de exemplare și distribuită atât fizic, cât și online.

Peste 200 de cadre didactice din municipiile Chișinău, Bălți și Cahul au fost instruite pentru a integra acest subiect în activitatea educațională curentă, iar alți 72 de specialiști în sănătate și voluntari din centrele de sănătate prietenoase tinerilor au fost pregătiți să ofere informații corecte și adaptate adolescenților. Totodată, în taberele de vară au fost organizate sesiuni de informare, la care au participat aproximativ 200 de copii cu vârste între 11 și 17 ani.

Campania a reușit să ajungă la peste 2 700 de elevi din 12 licee din municipiile Chișinău, Bălți și Cahul. Pentru a extinde impactul la nivel național, au fost produse 12 video explicative și 15 infografice, precum și istorii umane cu adolescenți care au renunțat la fumat, dar și materiale jurnalistice dedicate exemplelor de bune practici din alte țări în ceea ce privește politicile de control al tutunului.

Un alt element-cheie al proiectului a fost lansarea spotului video cu mesajul „*Renunță la tutun și nicotină. Fii liber*” și a modulului web „*Viitorul fără fumat*” pe platforma www.sanatateinfo.md, care oferă publicului acces la resurse educaționale, infografice, materiale video și ghiduri pentru renunțarea la fumat.

Cel de-al doilea proiect, pentru care au fost alocați 1 212,5 mii lei, a avut ca scop promovarea activității fizice pentru sănătate la adolescenți și tineri, în special a celor aflați în situații de vulnerabilitate sau cu risc de excluziune socială. Prin activități variate, proiectul a reușit să contribuie la sensibilizarea și educarea tinerilor cu privire la importanța practicării sportului și menținerii unui mod sănătos de viață.

La Chișinău, a fost organizat un turneu sportiv amical, care a reunit peste 350 de copii din 20 de instituții școlare din raioanele Cahul, Cantemir, Călărași, Criuleni, Telenești, Ungheni, Leova și municipiul Chișinău. Evenimentul a promovat incluziunea socială prin sport și a încurajat participarea activă a copiilor din medii diverse.

În mediul online, peste o sută de tineri au participat la un concurs digital cu exerciții fizice, în paralel cu o campanie radio de promovare a mișcării, prin difuzarea informațiilor utile și concursul „*Parola Zilei*”, menit să încurajeze adoptarea unui stil de viață sănătos.

Un sprijin esențial pentru școlile participante a fost reprezentat de donația de echipamente sportive către 21 de instituții de învățământ din întreaga țară, inclusiv școli destinate copiilor cu cerințe educaționale speciale. Fiecare instituție a primit un set complet, care a inclus mingi de gimnastică, corzi, seturi de bariere, porți și mingi de fotbal, precum și pompe pentru întreținerea echipamentului. Acestea au fost utilizate în cadrul celor circa 70 de activități interactive desfășurate în parteneriat cu instituțiile beneficiare. În total, aproximativ 7 500 de elevi au fost implicați în activitățile desfășurate în cadrul proiectului, fiind încurajați să adopte un comportament activ și sănătos, într-un mediu educativ, motivant și incluziv.

În cadrul celui de-al treilea proiect implementat în anul 2024, a fost alocată suma de 1.721,7 mii lei pentru promovarea igienei personale și comunitare în rândul copiilor și comunităților locale. Proiectul a avut un impact semnificativ, implicând activ peste 800 de copii de vârstă școlară din peste 30 de localități situate în raioanele Strășeni, Cimișlia, Edineț, Sângerei, Leova și Șoldănești. Aceștia au participat la sesiuni de instruire dedicate igienei personale, desfășurate sub formă de seminare interactive, acompaniate de activități educative precum concursuri de postere și pictură, flash-moburi și ateliere creative, inclusiv pentru grupurile defavorizate.

În paralel, proiectul a inclus o serie de acțiuni de sensibilizare în comunitate, la care au luat parte circa 600 de persoane – elevi, cadre didactice, asistenți medicali și sociali, educatori – din aceleași raioane. Discuțiile s-au concentrat pe diverse aspecte ale igienei: igiena corporală, a mâinilor, igiena orală, curățenia în spațiile publice și private (instituții de învățământ, locuri de muncă, gospodării, unități alimentare precum cafenele și brutării).

Pentru a extinde impactul proiectului asupra publicului larg, a fost organizată o campanie de informare amplă, ce a inclus amplasarea de materiale vizuale (roll-up-uri și bannere electronice), distribuirea a 10.000 de pliante informative și difuzarea de spoturi video și audio prin intermediul posturilor de radio și televiziune naționale.

În contextul aceluiași proiect, Compania Națională de Asigurări în Medicină (CNAM) a susținut organizarea unei mese rotunde cu prilejul Zilei Internaționale a Spălatului pe Mâini, marcată pe 15 octombrie. Evenimentul, desfășurat sub genericul „Mâini curate – comunitate sănătoasă”, a reunit aproximativ 90 de participanți din diverse domenii relevante pentru promovarea sănătății publice.

Obiectivul general 1.3. Consolidarea sistemului de supraveghere în sănătate publică și creșterea potențialului de răspuns la urgențele de sănătate publică

Pentru atingerea obiectivului au fost stabilite următoarele Direcții prioritare:

1.3.1. Creșterea nivelului de reziliență și scalabilitate a sistemului de sănătate privind prevenirea, pregătirea și răspunsul la urgențele de sănătate publică, la dezastre naturale și crize umanitare, inclusiv adaptarea la schimbările climatice

Pe parcursul anului 2024, au fost organizate și desfășurate multiple sesiuni de instruire, ateliere de lucru și exerciții practice, având drept scop consolidarea capacităților de răspuns la urgențe de sănătate publică, inclusiv în contextul scenariilor CBRN (chimic, biologic, radiologic și nuclear), incidentelor biologice și crizelor generate de factori naturali sau antropici.

Activitățile au început cu Atelierul OMS privind răspunsul medical la urgențele provocate de radiații, desfășurat în perioada 5–7 martie 2024, și au continuat cu un exercițiu de teren CRN organizat în cooperare cu Inspectoratul General pentru Situații de Urgență (25–29 martie). În perioada aprilie–octombrie, au fost desfășurate exerciții de protecție civilă în raioanele Soroca, Taraclia și Ștefan Vodă, contribuind la testarea reacției multisectoriale în situații de criză.

Un alt moment semnificativ l-a constituit participarea la exercițiul internațional „Incident biologic în cadrul aeroportului”, organizat în cadrul proiectului P:88 la Batumi, Georgia (18–19 iunie), care a permis testarea răspunsului rapid într-un context transfrontalier. În același timp, specialiștii au participat la exercițiile de simulare organizate de ANSA privind incidente referitoare la produsele alimentare și hrana animalelor (2 și 10–11 aprilie). Precum și la instruirea privind utilizarea laboratorului mobil radiologic (10–11 iunie).

Tot în luna iunie (26–27), a fost organizat un atelier axat pe pregătirea și răspunsul medical în situații cu un număr mare de pacienți afectați de urgențe radiologice. În perioada 1–3 iulie, specialiștii au beneficiat de instruire internațională privind îmbunătățirea funcționalității Centrelor de operațiuni de urgență în sănătatea publică pentru managementul situațiilor de urgență în Balcanii de Vest, desfășurată la Istanbul, Turcia. La 16–17 iulie, reprezentanții ANSP au participat la exercițiul de masă prevenirea deturnării din circuitul legal a substanțelor chimice și a materialelor biologice sensibile din Moldova.

Un alt exercițiu important, cu participare internațională, a fost cel privind simularea unui incident radiologic, organizat în perioada 24–26 septembrie. De asemenea, a avut loc participarea activă în cadrul exercițiilor Rețelei Naționale de Observare și Control de Laborator (RNOCL).

În noiembrie, specialiștii au fost implicați în mai multe exerciții internaționale: „Global EOC Simulation Exercise (GEOCX 2024)” (14 noiembrie), „Joint Assessment and Detection of Events (JADE)” (19–21 noiembrie), precum și la atelierul privind gestionarea crizelor cauzate de rujeolă și poliomielită (18–20 noiembrie).

În perioada 3–5 decembrie, a fost organizat un atelier de instruire destinat medicilor clinicieni din spitalele de referință privind răspunsul medical la urgențele provocate de radiații. În încheierea anului, pe 18 decembrie, a avut loc atelierul pentru autoevaluarea anuală privind implementarea Regulamentului Sanitar Internațional (RSI 2005).

Pe lângă activitățile de instruire și exercițiile de simulare, au fost oferite interviuri și publicate comunicate de presă menite să informeze publicul larg cu privire la urgențele de sănătate publică, dezastrele naturale și impactul schimbărilor climatice asupra sănătății.

1.3.2. Fortificarea sistemului de supraveghere a bolilor transmisibile, inclusiv cu potențial pandemic, și consolidarea capacităților naționale în scopul implementării Regulamentului Sanitar Internațional

În vederea consolidării capacității naționale de supraveghere, monitorizare și reacție promptă la bolile transmisibile și evenimentele de sănătate publică, pe parcursul anului 2024 au fost realizate o serie de acțiuni legislative, instituționale și operaționale, cu scopul de a alinia cadrul național la standardele europene și internaționale.

O componentă esențială a acestor eforturi a fost modernizarea cadrului normativ și operațional al Sistemului Informațional de Supraveghere a Bolilor Transmisibile și Evenimentelor de Sănătate Publică (SI SBTESP), realizată prin HG nr. 904/2024, cu scopul de a consolida capacitatea de monitorizare și raportare a datelor privind bolile transmisibile și evenimentele de sănătate publică pentru a răspunde eficient la eventuale epidemii și amenințări. În paralel, modificările aduse HG nr. 1090/2017 au vizat întărirea capacităților Agenției Naționale pentru Sănătate Publică în domeniul supravegherii epidemiologice și al managementului urgențelor sanitare.

Activitatea Punctului Focal Național pentru implementarea Regulamentului Sanitar Internațional (RSI) a fost consolidată prin schimbul a 49 de notificări, precum și prin actualizarea și optimizarea rețelelor de comunicare (INFOSAN și RASFF), asigurând astfel un flux eficient de informații. De asemenea, au fost elaborate și transmise către OMS raportul SPAR și raportul național privind implementarea RSI, reflectând angajamentul autorităților în monitorizarea periodică a capacităților esențiale.

Pentru îmbunătățirea supravegherii epidemiologice a hepatitelor virale B, C și D, a fost elaborat și aprobat Standardul de supraveghere epidemiologică prin Ordinul nr. 1083/2024. Acesta asigură o colectare, analiză și diseminare coerentă a datelor, corelată cu alte domenii relevante supravegherii acestor infecții. De asemenea, pentru consolidarea supravegherii infecției HIV, a fost elaborată Instrucțiunea privind supravegherea de rutină, aprobată prin Ordinul nr. 921/2024.

În ceea ce privește dezvoltarea resurselor umane, specialiști din domeniul sănătății publice au participat la programe internaționale de instruire și formare profesională:

- Public Health Emergency Management Fellowship Program, Cohort 19, USA, Georgia, Atlanta, 26 August – 15 Noiembrie 2024, organizat de CDC – o persoană.

- Mediterranean Programme for Intervention Epidemiology Training (MediPiet) -2022-2024, organizat de ECDC – 2 persoane.
- Eastern Europe Field Epidemiology Training Program (EE FETP)-Intermediate, Ianuarie - Decembrie 2024, organizat de CDC EECA Regional Office – 3 persoane.

Pentru anul 2024 au fost achiziționate 12.000 doze vaccin antirabic, fiind asigurat suficient cu preparate imunologice antirabice pentru persoanele expuse riscului, total au fost vaccinate 4661 persoane agresate de animale cu vaccin antirabic și 14 persoane imunoglobulina antirabică.

1.3.3. Dezvoltarea sistemului național de supraveghere, monitorizare și evaluare a bolilor netransmisibile și a factorilor de risc comportamentali (de nutriție și activitate fizică, consum de tutun și alcool)

Prin Hotărârea Guvernului nr. 501/2024, a fost aprobat conceptul Sistemului Informațional „Registrul Național de Cancer” (SI RNC) și Regulamentul privind modalitatea de ținere a acestuia. Implementarea acestui sistem va contribui semnificativ la colectarea, înregistrarea și analiza constantă a datelor referitoare la cazurile de cancer, facilitând identificarea tendințelor în evoluția tratamentului bolii. În acest context, SI RNC va sprijini promovarea unor metode de tratament mai eficiente și personalizate, adaptate nevoilor individuale ale pacienților, și va îmbunătăți strategiile naționale de combatere a cancerului prin furnizarea unor date precise și relevante pentru deciziile clinice și politice.

O componentă importantă a vizat screening-ul pulmonar realizat prin radiografie digitală mobilă, destinat persoanelor din grupuri cu risc sporit de îmbolnăvire de tuberculoză. Cu un buget de 1 174,7 mii lei, activitatea a permis examinarea a 8 352 de persoane din mai multe raioane. Această intervenție a contribuit la identificarea timpurie a potențialelor cazuri de tuberculoză în comunități vulnerabile.

În ceea ce privește diagnosticul precoce al cancerului mamar, au fost alocate 3 121,8 mii lei pentru desfășurarea serviciilor de mamografie digitală și ecografie mamară. Acestea au fost oferite în mod gratuit pentru 4 632 de femei. În urma examinărilor, 702 femei au fost îndrumate către Institutul Oncologic pentru consultații suplimentare și, în caz de necesitate, pentru biopsie. Datele furnizate de Institutul Oncologic arată că, în anul 2024, au fost consultate 626 de femei, dintre care 277 (reprezentând 44,2%) au fost diagnosticate cu patologii benigne sau stări precanceroase, iar 82 de femei (adică 13,1%) au fost confirmate cu cancer mamar.

Pentru componenta dedicată componentei iFOB test ca parte a screening-ului cancerului colorectal, a fost alocată suma de 1 062,9 mii lei. Un număr de 17 493 de persoane din categoriile țintă – populația asimptomatică, cu vârsta cuprinsă între 50 și 55 de ani. Rezultatele testelor au indicat prezența sângelui ocult în cazul a 1 477 de persoane, dintre care 1 289 au fost programate pentru colonoscopie. În total, 758 de persoane au beneficiat de colonoscopie, iar una din cinci a fost diagnosticată cu stări precanceroase sau cancer colorectal.

În temeiul Legii nr. 10/2009 privind supravegherea de stat a sănătății publice, în scopul digitizării, automatizării și eficientizării proceselor de îmbunătățire a prevenirii și controlului bolilor transmisibile și evenimentelor de sănătate publică, inclusiv dezvoltarea capacităților de evidență, gestionare, analiză și reacționare la intoxicațiile acute neprofesionale exogene de etiologie chimică (IANEEC), a fost instituit un modul separat pe IANEEC în Sistemul Informațional de Supraveghere a Bolilor Transmisibile și Evenimentelor de Sănătate Publică (SI SBTESP), aprobat prin HG Nr. 885 din 14.12.2022, modificat prin HG 904/2024.

În contextul gestionării SI SBTESP, modulul IANEEC au fost organizate un șir de ateliere de instruire, fiind instruiți circa 1272 de medici, asistenți medicali, operatori, specialiști IT și alte categorii de angajați ai IMSP implicate în raportarea, evidența, analiza statistică a cazurilor de IANEEC.

1.3.4. Dezvoltarea și aplicarea unui mecanism robust de monitorizare a factorilor de risc din mediul înconjurător, ocupațional și de trai în scopul protecției sănătății populației și dezvoltării capacităților de răspuns privind urgențele chimice, biologice, radiologice și nucleare

În anul 2024, a continuat consolidarea unui mecanism robust de monitorizare a factorilor de risc din mediul înconjurător, ocupațional și de trai, precum și dezvoltarea capacităților instituționale de răspuns la urgențele de tip chimic, biologic, radiologic și nuclear, în vederea protecției sănătății populației.

Un pas important în consolidarea cadrului de protecție a lucrătorilor a fost elaborarea și aprobarea Hotărârii Guvernului nr. 639/2024, privind aprobarea Regulamentului pentru protecția lucrătorilor împotriva riscurilor asociate expunerii la agenți biologici la locul de muncă. Prin acest document a fost realizată transpunerea Directivei 2000/54/CE, contribuind astfel la îmbunătățirea reglementării riscurilor ocupaționale biologice.

Capacitățile de răspuns operațional ale ANSP au fost extinse prin dotarea cu două laboratoare mobile de înaltă performanță. Laboratorul mobil, dotat cu echipament de detecție chimică și reactivi în valoare de \$563.225,00, a fost oferit cu suportul Organizației Mondiale a Sănătății (OMS) și al Ambasadei Regatului Norvegiei, iar Laborator mobil, dotat cu echipament de detecție radiologică în valoare de \$421.634,00, a fost oferit cu suportul OMS și al Ambasadei Statelor Unite ale Americii.

În domeniul monitorizării riscurilor din mediul înconjurător, supravegherea calității apei potabile se efectuează conform prevederilor Regulamentului sanitar privind supravegherea și monitorizarea calității apei potabile, aprobat prin HG 651/2023. Rezultatele testelor de laborator, efectuate de Centrele de Sănătate Publică teritoriale, arată o proporție ridicată a probelor de apă neconforme din punct de vedere chimic, colectate din fântânile arteziene. În 2024, 61% din probe au fost neconforme, față de 62% în 2023, 72% în 2022. Cota - parte a probelor ce nu corespund parametrilor microbiologici din sonde a constituit în anul 2024 - 20,5%, 2023 -24,2 %, anul 2022 - 29% , inclusiv după conținutul E. Coli - 5%, în anul 2021 – 5 % neconforme și după enterococi în anul 2023 -12%, anul 2022- 8%, în 2021- 3,6%.

Totodată, în contextul schimbărilor climatice și al inițiativelor de gestionare integrată a riscurilor, au completate fișele de risc privind temperaturile extreme, punând în evidență impactul acestora asupra sănătății publice și productivității populației. Această activitate a contribuit la evaluarea națională a riscurilor, în contextul creării Centrului Național de Gestionare a Crizelor.

În perioada 4–6 iunie 2024, a fost desfășurat exercițiul de Evaluare Strategică a Riscurilor, utilizând Instrumentul STAR al OMS, al cărui listă finală cuprinde 32 de pericole la scară națională și rațiunile acestora. Rujeola, microorganismele rezistente la antimicrobiene au fost identificate ca fiind foarte mari, în timp ce 11 pericole au fost evaluate ca fiind cu risc ridicat, inclusiv valuri de căldură, agenți patogeni respiratori cu potențial pandemic, focare epidemice de ADD, prăbușire a barajului, agenți nucleari, secetă, incendii de pădure, cutremure, agenți chimici, inundații, poluare a aerului și solului.

În perioada 28 august – 12 septembrie 2024, au fost efectuate exerciții de Evaluare Strategică a riscurilor la nivel regional, acoperind 9 regiuni ale țării, cu participarea autorităților locale și a

instituțiilor multisectoriale. În total, au fost identificate 48 de pericole distribuite pe regiuni, consolidând abordarea descentralizată în monitorizarea riscurilor.

În ceea ce privește componenta de răspuns epidemiologic, pe parcursul anului 2024, ANSP a fost efectuate 4 evaluări rapide ale riscului de declanșare/apariție bolilor transmisibile: gripa aviară, rujeola, virusul West Nile, Mpox.

1.3.5. Fortificarea capacităților naționale de cercetare, monitorizare, analiză și utilizare a datelor și evidențelor de sănătate publică, prin utilizarea sistemelor digitale, integrate și interoperabile

În perioada de raportare, au fost realizate progrese considerabile în dezvoltarea și extinderea Sistemului Informațional de Supraveghere Bazată pe Evenimente și Supraveghere Pasivă (SI SBTESP), contribuind semnificativ la consolidarea capacităților de monitorizare și răspuns în domeniul sănătății publice.

Un pas important a fost dezvoltarea și implementarea Registrului Electronic Național de Vaccinuri, integrat în SI SBTESP, conform Hotărârii Guvernului nr. 885/2022. Acesta a devenit operațional începând cu data de 30 decembrie 2024 și reprezintă un instrument esențial pentru gestionarea eficientă a datelor privind vaccinarea populației.

Totodată, în cadrul SI SBTESP au fost integrate mai multe module funcționale specializate, menite să îmbunătățească procesul de notificare și investigare a diferitelor tipuri de afecțiuni și evenimente de interes pentru sănătatea publică. Printre acestea se numără: modulul pentru cazuri de grup, modulul pentru notificarea hepatitelor virale și a infecției HIV, modulul pentru infecțiile asociate asistenței medicale, modulul pentru tuberculoză, precum și cel dedicat notificării și cercetării cazurilor de intoxicații acute neprofesionale exogene de origine chimică (IANEEC). Pentru a facilita implementarea Registrului Electronic Național de Vaccinare și a susține intensificarea raportării în SI SBTESP, au fost organizate ateliere regionale de instruire, cu participarea reprezentanților instituțiilor relevante.

În paralel, a fost modernizat și operaționalizat Sistemul Informațional de Laborator (LIS), care include în prezent toate laboratoarele din rețeaua Agenției Naționale pentru Sănătate Publică. Este în curs de desfășurare procesul de integrare a LIS cu SI SBTESP, pentru a asigura un flux eficient și interoperabil de date între cele două sisteme informatice.

La nivelul utilizării surselor informaționale pentru sănătatea publică, a fost promovată activ utilizarea platformelor digitale internaționale. Astfel, platforma Epidemic Intelligence from Open Sources (EIOS), un instrument global colaborativ pentru analiza datelor deschise privind evenimentele de sănătate publică, a fost implementată la nivel național în noiembrie 2024. De asemenea, a fost utilizată platforma securizată Event Information Site for IHR National Focal Points, destinată schimbului de informații între Punctele Naționale de Contact în contextul aplicării Regulamentului Sanitar Internațional (RSI).

Un alt pas semnificativ a fost instituirea și lansarea Sistemului Informațional „Constatarea Medicală a Nașterii și a Decesului” (eCMND) prin Hotărârea de Guvern nr. 278/2024. Acesta a devenit funcțional în septembrie 2024. Sistemul eCMND contribuie la digitalizarea și eficientizarea proceselor de înregistrare medicală a nașterilor și deceselor, asigurând o trasabilitate mai bună și un acces rapid la datele relevante.

Secțiunea a 2-a: Servicii medicale integrate și de calitate pentru fiecare persoană

Obiectivul general 2.1. Asigurarea accesibilității și continuității serviciilor medicale integrate centrate pe persoană, la toate nivelurile sistemului de sănătate

Pentru atingerea obiectivului au fost stabilite următoarele Direcții prioritare:

2.1.1 Investirea în infrastructura a două spitale regionale de referință în nordul și sudul țării, astfel ca serviciile medicale performante să fie mai incluzive

În anul 2024, au fost realizate progrese semnificative în cadrul Proiectului „Construcția a două spitale regionale: Bălți și Cahul”, parte a unei inițiative menite să îmbunătățească infrastructura de sănătate din Republica Moldova.

Pentru Spitalul Regional Bălți, în anul 2024 a fost finalizat studiul de fezabilitate, iar etapa de aprobare a finanțării din partea Băncii de Dezvoltare a Consiliului European (CEB) a fost încheiată cu succes. Terenul destinat construcției spitalului a fost deja trecut în proprietatea statului.

În ceea ce privește Spitalul Regional Cahul, studiul de fezabilitate a fost finalizat. Totodată, au fost finalizate toate etapele de evaluare internă, iar proiectul urmează să fie depus la Banca Europeană de Investiții (BEI) pentru obținerea finanțării necesare.

2.1.2. Regionalizarea serviciilor specializate de diagnostic și tratament (accident cerebral vascular, tratamente chimio- și radioterapeutice, sindrom coronarian acut, alte servicii), raționalizarea capacității spitalelor pentru a asigura o rată optimă de utilizare a paturilor

În contextul fortificării capacităților sistemului de sănătate în gestionarea patologiilor acute cu impact major asupra sănătății publice, în anul 2024 a fost accelerat procesul de dezvoltare a rețelei naționale de centre pentru tratamentul accidentului vascular cerebral (AVC). Astfel, au fost create și funcționalizate 13 centre specializate, dintre care 11 centre primare, un centru multidisciplinar și un centru comprehensiv, asigurând acoperirea teritorială adecvată și accesul rapid la servicii de specialitate.

Toate centrele au fost dotate cu echipamente esențiale pentru diagnosticul și tratamentul prompt al AVC, inclusiv tomografe computerizate, sisteme de telemedicină, aparate Doppler, EEG și dispozitive pentru determinarea expresă a INR. Implementarea acestor dotări a avut un impact direct asupra îmbunătățirii timpului de intervenție, reducând semnificativ intervalul mediu de la debutul simptomelor până la internarea

în unitatea spitalicească, de la 905 minute în anul 2023 la 423 minute în 2024.

În vederea consolidării sistemului de asistență medicală de urgență la etapa spitalicească și asigurării unui acces echitabil și eficient la servicii medicale de urgență, în anul 2024 a fost aprobat Ordinul Ministerului Sănătății nr. 1059/2024, care prevede instituirea și funcționalizarea Unităților de Primire Urgențe (UPU) de tip A, B și C, Camerelor de gardă pentru pacienții cu urgențe medicale, precum și a Birourilor de internare pentru pacienții programați în cadrul instituțiilor medico-sanitare spitalicești. Măsura are drept obiectiv principal regionalizarea serviciilor de urgență, prin clasificarea unităților spitalicești în funcție de nivelul de competență și capacitatea de răspuns la urgențe medicale, în conformitate cu bunele practici internaționale.

2.1.5. Organizarea prestării serviciilor medicale pentru persoane și familii cu necesități speciale și grupuri vulnerabile din comunitate, prin mecanisme de colaborare intersectorială (sănătate, social, educațional)

În anul 2024, activitățile de depistare în rândul populațiilor-cheie (persoanele care trăiesc cu HIV, persoane adulte fără adăpost, consumatori de droguri și alte grupuri vulnerabile cu acces redus la asistența medicală primară) au fost realizate cu sprijinul organizațiilor societății civile, în cadrul a două surse de finanțare: Grantul Fondului Global „Fortificarea controlului tuberculozei și reducerea mortalității prin SIDA în Republica Moldova” și Fondul măsurilor de profilaxie al CNAM.

În cadrul Grantului Fondului Global, depistarea persoanelor din grupurile vulnerabile a fost asigurată cu ajutorul a 9 organizații ale societății civile, activând atât pe malul drept, cât și pe malul stâng al r. Nistru. Activitățile au fost desfășurate conform Dispoziției nr. 31-d /2024, care reglementează organizarea activităților de depistare țintă a tuberculozei și implementarea de activități de informare și suport psiho-social pentru creșterea aderenței la tratament și prevenirea recidivelor. În total, 15.959 de persoane din grupurile vulnerabile au fost investigate radiologic, fiind identificate 175 de cazuri noi de tuberculoză (1,1% din cei examinați).

În cadrul fondului de profilaxie al CNAM, au fost implementate 5 proiecte cu un buget total de 1.205,6 mii lei și au avut un impact semnificativ în zonele specifice, precum mun. Bălți și diverse raioane (Călărași, Ialoveni, Glodeni, Orhei, Cahul, Soroca, Florești, Telenești și Hîncești). Activitățile au inclus investigații radiologice pentru 1.657 de persoane, în urma cărora au fost depistate și incluse în tratament 13 cazuri de tuberculoză. Totodată, au fost organizate sesiuni de informare comunitară adresate administrației publice locale și centrelor de sănătate, axate pe prevenirea, diagnosticarea și tratamentul tuberculozei. Ponderele cazurilor de tuberculoză activă identificate prin depistarea activă realizată cu sprijinul OSC a constituit 9,72% (188 din cele 1.934 de cazuri noi și recidive notificate în 2024), ceea ce evidențiază eficiența acestei abordări în controlul bolii în rândul grupurilor vulnerabile. Aceste activități au contribuit la consolidarea implicării comunității și a organizațiilor societății civile în controlul tuberculozei, printr-o abordare centrată pe pacient, având un impact pozitiv asupra depistării și tratamentului tuberculozei în rândul grupurilor vulnerabile.

În baza Ordinului nr. 580/2024, a fost demarată pilotarea screening-ului radiologic al tuberculozei cu utilizarea instalațiilor radiologice ultraportabile, aceste instalații au fost utilizate pentru examinarea a două grupuri de persoane în scopul depistării tuberculozei: grupul PAFA în municipiul Chișinău și grupul PCD/PTH în municipiul Bălți. În total, au fost examinate 554 de persoane. Cazurile de TB prezumtivă au fost 30 (5,4%), iar TB activă a fost confirmată în 6 cazuri (1,1%).

Obiectivul general 2.2. Modernizarea sistemului de sănătate și îmbunătățirea calității serviciilor de sănătate

Pentru atingerea obiectivului au fost stabilite următoarele Direcții prioritare:

2.2.1. Implementarea proiectelor de optimizare a infrastructurii și a cheltuielilor de întreținere a edificiilor instituțiilor medico-sanitare publice și a Agenției Naționale pentru Sănătate Publică, eficientizarea energetică, tehnică, utilizarea resurselor regenerabile, adaptate la schimbările climatice etc., în special pentru a le face mai incluzive

În perioada de referință, au fost realizate investiții în modernizarea infrastructurii fizice a instituțiilor din domeniul sănătății publice, cu accent pe creșterea eficienței energetice, îmbunătățirea condițiilor de activitate și consolidarea capacității operaționale.

Astfel, sediile și laboratoarele Agenției Naționale pentru Sănătate Publică (ANSP) au beneficiat de lucrări de reparații capitale, în valoare totală de 223.346.801,74 lei. Investițiile au vizat modernizarea și eficientizarea infrastructurii fizice, cu accent pe reducerea costurilor de întreținere și creșterea performanței energetice a clădirilor. Lucrările realizate au inclus reabilitarea completă a instalațiilor termice și electrice, termoizolarea clădirilor, instalarea de echipamente cu consum redus de energie, precum și îmbunătățirea accesului în spațiile instituției. Aceste intervenții contribuie la adaptarea infrastructurii ANSP la cerințele climatice actuale și viitoare, consolidând totodată capacitatea operațională a instituției.

Complementar, în anul 2024, din fondul de dezvoltare și modernizare al prestatorilor publici de servicii medicale, gestionat de CNAM, a fost alocată suma totală de 44.062,2 mii lei pentru lucrări de reparații în cadrul instituțiilor medico-sanitare publice.

Dintre acestea, 21.005,7 mii lei au fost destinați proiectelor de eficientizare energetică, care au inclus reparația acoperișurilor, termoizolarea edificiilor, înlocuirea geamurilor și ușilor, precum și modernizarea sistemelor de încălzire. Beneficiarii acestor investiții sunt 16 instituții: 8 spitale raionale (Strășeni, Leova, Cimișlia, Soroca, Dondușeni, Anenii-Noi, Șoldănești, Hîncești), 4 centre de sănătate din mediul urban (Strășeni, Criuleni, Leova, Cahul), 3 oficii ale medicilor de familie (Brânza, Ermoclia, Hoginești) și centrul de sănătate Hrușova, din mediul rural.

Pentru lucrări de reparații curente, capitale și reconstrucții ale altor 16 instituții, au fost alocate 23.056,5 mii lei. Printre beneficiari se regăsesc 5 spitale raionale (Ungheni, Ialoveni, Glodeni, Florești, Drochia), Spitalul Clinic Bălți, Spitalul Cărpineni, 2 centre de sănătate din mediul urban (Călărași și Ungheni), Punctul de Asistență Medicală Urgentă Bădiceni, 2 centre de sănătate (Grozești și Hîrbovăț) și 4 oficii ale medicilor de familie din mediul rural (Drăslăceni, Văleni, Popeștii de Sus, Molovata).

2.2.2. Introducerea noilor tehnici de diagnostic și tratament, modernizarea echipamentelor medicale, investiții în tehnologii medicale inovative performante

Pe dimensiunea investițiilor în infrastructura medicală, din fondul de dezvoltare și modernizare gestionat de CNAM, în anul 2024 au fost alocate 4.839,6 mii lei pentru implementarea a opt proiecte. Printre acestea, 836,7 mii lei au fost direcționați pentru modernizarea serviciilor stomatologice, prin dotarea cabinetului de anesteziologie al Policlinicii Stomatologice Republicane, iar 4.002,9 mii lei au fost utilizați pentru dotarea cu paturi multifuncționale a secțiilor de terapie intensivă recent renovate din cadrul a șapte instituții medicale: SCM „Sfânta Treime”, SCM „Gheorghe Paladi”, Institutul de Medicină Urgentă, spitalele raionale Florești, Hîncești, Soroca „A. Prisăcari” și Comrat „I. Gurfinkel”.

Pe parcursul anului 2024, în cadrul Programului Național de Răspuns la Tuberculoză au fost continuate eforturile de extindere a accesului la regimuri moderne de tratament, adaptate noilor recomandări internaționale și nevoilor pacienților. Astfel, regimurile perorale scurte modificate pentru tuberculoza rezistentă la medicamente (TB RR/MDR), implementate inițial în cadrul unui studiu operațional din luna septembrie 2020, au continuat să fie aplicate pentru pacienții eligibili. În acest context, rata de acoperire cu regimuri mSTR (9 luni) a constituit 5,2% din totalul cazurilor TB RR/MDR raportate în anul 2024 (24 din 462 de cazuri).

Din februarie 2024 în urma revizuirii Protoalelor Clinice Naționale „Tuberculoza la copil” și „Tuberculoza la adult”, au fost introduse oficial regimurile scurte de tratament pentru TB sensibilă (cu durata de 4–6 luni) și TB RR/MDR (cu durata de 6–9 luni). Ca urmare, regimurile moderne BPaLM, BPaL și cel de 9 luni au fost extinse, atingând o acoperire de 62% în rândul pacienților cu TB RR/MDR (287 din 462 cazuri), iar regimurile scurte pentru TB sensibilă au fost aplicate în 45% din cazuri (731 din 1.621).

În același timp, pentru intensificarea depistării precoce a tuberculozei, în baza Ordinului nr. 580/2024, a fost lansată pilotarea screeningului radiologic cu utilizarea instalațiilor radiologice ultraportabile. Acestea au fost utilizate pentru examinarea a două grupuri de persoane în scopul depistării tuberculozei: grupul PAFA în municipiul Chișinău și grupul PCD/PTH în municipiul Bălți, contribuind la extinderea accesului la servicii de diagnostic precoce în comunitățile cu risc sporit.

2.2.3. Îmbunătățirea capacităților sistemului de sănătate pentru furnizarea informației, serviciilor și bunurilor privind sănătatea sexuală și reproductivă de calitate în baza respectării drepturilor omului, a centrării pe pacient și a asigurării incluziunii

Pentru consolidarea capacităților sistemului de sănătate în furnizarea serviciilor de sănătate reproductivă centrate pe pacient și reducerea riscurilor materne și fetale în sarcină, naștere și perioada postpartum în rândul adolescentelor, a fost elaborat și aprobat Protocolul clinic standardizat „Conduita integrată a sarcinii, nașterii și perioadei post-partum la adolescente”. Documentul, emis prin Ordinul nr. 439/2024, reflectă o abordare adaptată particularităților neuro-fiziologice și necesităților de dezvoltare ale mamelor adolescente, contribuind la creșterea calității și eficienței intervențiilor medicale în această categorie de populație. Totodată, pentru alinierea ghidurilor clinice naționale la cele mai recente dovezi științifice, a fost revizuit și actualizat Protocolul Clinic Național „Stările hipertensive în timpul sarcinii” (PCN-202, ediția a II-a), aprobat prin Ordinul nr. 910/2024

Obiectivul general 2.3. Dezvoltarea serviciilor de calitate de reabilitare, de îngrijiri pe termen lung și paliative

Pentru atingerea obiectivului au fost stabilite următoarele Direcții prioritare:

2.3.1. Implementarea noilor servicii adaptate necesităților populației în etate, cu dezvoltarea asistenței calificate pentru îngrijiri la domiciliu și a serviciilor de îngrijire pe termen lung

În contextul implementării SNS 2030 cât și a Programului național privind sănătatea mintală pentru anii 2023–2027, în anul 2024 au fost întreprinse acțiuni pentru dezvoltarea serviciilor adaptate nevoilor persoanelor vârstnice, cu accent pe îngrijirea la domiciliu și sprijinul în domeniul sănătății mintale.

O direcție esențială a fost dezvoltarea capacităților familiilor care îngrijesc persoane în etate cu dizabilități psihice. În acest sens, au fost organizate programe de instruire axate pe îngrijirile geriatrice la domiciliu și pe principiile abordării terapeutice adecvate pentru pacienții vârstnici cu afecțiuni mintale. Aceste instruiri au vizat în mod special membrii familiei, pentru a-i sprijini în gestionarea provocărilor specifice îngrijirii pe termen lung:

- 14 beneficiari au primit servicii de sănătate mintală prin intermediul medicilor de familie;
- 22 de medici și asistenți medicali de familie au fost instruiți în domeniul sănătății mintale, ceea ce contribuie la consolidarea competențelor profesioniștilor din asistența medicală primară.

Pentru fortificarea capacității familiilor de a oferi suport psihologic persoanelor vârstnice cu boli mintale, au fost organizate 102 sesiuni de consiliere psihologică în mai multe raioane.

În paralel, a fost acordat sprijin autorităților publice locale de nivelul II pentru **crearea și dezvoltarea serviciilor comunitare integrate de sănătate mintală**. Exemple de implementare locală includ:

- **Rezina** – au fost dezvoltate trei tipuri de servicii specializate: comisii de suport monetar, vizite la domiciliu și instruirea membrilor familiei;
- **Anenii Noi** – este funcțional un serviciu activ care oferă vizite la domiciliu pentru persoanele vârstnice.

Aceste acțiuni contribuie la consolidarea rețelei de servicii adaptate persoanelor în etate, promovând îngrijirea în comunitate și oferind sprijin familiilor implicate în procesul de îngrijire, în concordanță cu principiile sănătății publice moderne și ale demnității umane.

2.3.3. Asigurarea cu asistență medicală calificată a persoanelor cu boli cronice și paliative în condiții de staționar

În scopul asigurării accesului populației la îngrijiri paliative de calitate, în anul 2024 au fost revizuite, actualizate în conformitate cu dovezile științifice actuale și aprobate mai multe protocoale clinice naționale, menite să standardizeze practica medicală în acest domeniu:

- PCN-134 „Managementul semnelor și simptomelor gastrointestinale în îngrijiri paliative”, ediția a II-a (*Ordinul nr. 430/2024*);
- PCN-133 „Îngrijiri paliative în dispnee, stare terminală”, ediția a II-a (*Ordinul nr. 431/2024*);
- PCN-136 „Îngrijiri paliative în escare”, ediția a II-a (*Ordinul nr. 432/2024*);
- PCN-432 „Îngrijiri paliative în boli și simptome neurologice și mintale”, ediția I (*Ordinul nr. 451/2024*).

Aceste protocoale contribuie la uniformizarea abordării clinice, asigurarea unei îngrijiri centrate pe pacient și la creșterea calității vieții persoanelor aflate în stadii avansate de boală sau în stare terminală.

Obiectivul general 2.4. Asigurarea continuității prestării serviciilor esențiale în sănătate în cazul apariției urgențelor de sănătate publică

Pentru atingerea obiectivului au fost stabilite următoarele Direcții prioritare:

2.4.1. Implementarea la nivel național a mecanismului de asigurare continuă a serviciilor esențiale în sănătate prin consolidarea capacităților la nivel național și instituțional de asigurare a furnizării acestor servicii în urgențe de sănătate publică

Agenția Națională pentru Sănătate Publică (ANSP) îndeplinește rolul de Punct Focal Național pentru implementarea Regulamentului Sanitar Internațional (RSI), fiind operațională 24/7. Această funcție strategică permite asigurarea unui mecanism permanent de monitorizare, notificare și coordonare în cazul urgențelor de sănătate publică, contribuind la consolidarea capacităților instituționale de răspuns și furnizare a serviciilor esențiale în domeniu.

În completarea acestui mecanism, în cadrul ANSP funcționează Linia Verde (0800 12300), cu rolul de a oferi suport informațional și de a facilita comunicarea directă cu populația în situații de urgență, contribuind la gestionarea eficientă a riscurilor și la asigurarea unui răspuns prompt și coordonat din partea autorităților de sănătate publică.

2.4.3. Dezvoltarea modelelor de sisteme în sănătate care promovează continuitatea serviciului acordat prin acțiuni de cooperare sinergică între serviciile de asistență medicală primară, secundară și terțiară, de reabilitare și îngrijire comunitară, între sectorul privat și public de sănătate

În vederea asigurării calității serviciilor de sănătate prestate la toate nivelurile sistemului (asistență medicală primară, asistență medicală urgentă prespitalicească, asistență medicală specializată de ambulator și asistență medicală spitalicească), pe parcursul anului 2024 au fost întreprinse acțiuni semnificative de standardizare a serviciilor medicale, în conformitate cu dovezile științifice actuale și bunele practici internaționale.

Astfel, au fost elaborate și aprobate, prin Ordine ale Ministerului Sănătății, 17 acte normative noi, dintre care:

- 7 Protocoale clinice naționale, inclusiv 4 pentru bolile rare;
- 1 Protocol clinic standardizat;
- 8 Ghiduri practice;
- 1 Standard medical.

Totodată, au fost revizuite, actualizate și aprobate, în baza noilor dovezi științifice, 30 de acte normative existente, după cum urmează:

- 25 Protocoale clinice naționale;
- 1 Protocol clinic standardizat;
- 3 Ghiduri practice;
- 1 Standard medical.

Aceste demersuri reflectă angajamentul autorităților de a promova un sistem medical bazat pe calitate, eficiență și siguranță, adaptat nevoilor reale ale populației și în conformitate cu standardele internaționale.

Obiectivul general 2.5. Îmbunătățirea managementului calității serviciilor de sănătate, al siguranței pacientului și a lucrătorului medical

Pentru atingerea obiectivului au fost stabilite următoarele Direcții prioritare:

2.5.1. Implementarea sistemului de management al calității în sănătate, al siguranței pacientului și a lucrătorului medical în unitățile medico-sanitare în conformitate cu normele naționale aliniate la bunele practici internaționale

În vederea operaționalizării, consolidării și dezvoltării sistemului intern de management al calității în instituțiile medico-sanitare, ca mecanism de asigurare și îmbunătățire continuă a calității serviciilor medicale și siguranței pacienților, în baza bunelor practici internaționale, a fost elaborat și aprobat prin Ordinul nr. 915/2024 Regulamentul-cadru de organizare și funcționare a Subdiviziunii de Management al Calității serviciilor medicale, ca unitate structurală distinctă a prestatorului de servicii medicale, indiferent de forma juridică de organizare și subordonare.

2.5.2. Dezvoltarea autorității naționale independente de evaluare și acreditare în sănătate și de asigurare a calității medicale, a siguranței pacientului și a lucrătorului medical, aliniată la principiile internaționale ISO

În anul 2024 a fost instituit Consiliul Național de Evaluare și Acreditare în Sănătate (CNEAS), prin Hotărârea Guvernului nr. 186/2024, drept organism național responsabil pentru evaluarea și

acreditarea în domeniul sănătății, având rolul de a contribui la implementarea politicii de stat în materie de acreditare și evaluare a conformității serviciilor medicale.

Misiunea instituției constă în aplicarea procedurilor de evaluare și acreditare în vederea determinării conformității calității serviciilor prestate de furnizorii de servicii medicale, în raport cu standardele naționale de acreditare, asigurând astfel promovarea unei culturi a calității în sistemul de sănătate.

2.5.3. Implementarea mecanismelor eficiente de asigurare a siguranței la locul de muncă pentru lucrătorii din sistemul de sănătate, dotarea cu echipamente de protecție necesare pentru prestarea serviciilor, elaborarea și implementarea algoritmilor de acțiune, în caz de expunere la factori de risc și traumatisme la locul de muncă

În anul 2024, a fost elaborată și aprobată Hotărârea Guvernului nr. 633/2024 cu privire la aprobarea Regulamentului privind cerințele minime de securitate și sănătate în muncă pentru prevenirea rănilor provocate de obiecte ascuțite în activitățile din asistența medicală. Acest act normativ transpune în legislația națională Directiva 2010/32/UE din 10 mai 2010, care pune în aplicare Acordul-cadru privind prevenirea rănilor provocate de obiecte ascuțite în sectorul spitalicesc și al asistenței medicale, încheiat între partenerii sociali europeni HOSPEEM (Asociația Europeană a Angajatorilor din Domeniul Spitalicesc) și EPSU (Federația Sindicatelor Europene din Serviciile Publice).

Adoptarea acestui regulament reprezintă un pas esențial în îmbunătățirea siguranței la locul de muncă pentru personalul medical, prin stabilirea unor măsuri clare de prevenire și protecție, contribuind astfel la reducerea riscului de accidente și la crearea unui mediu profesional sigur și sănătos.

2.5.4. Asigurarea siguranței pacientului la toate etapele de acordare a asistenței medicale și farmaceutice în cadrul sistemului de sănătate

În vederea creșterii nivelului de siguranță a pacientului pe întreg parcursul acordării asistenței medicale și farmaceutice în cadrul sistemului de sănătate, în anul 2024 au fost aprobate o serie de documente normative și ghiduri practice esențiale. Astfel, prin Ordinul nr. 581/2024, au fost aprobate Standardele sistemului de calitate pentru activitatea unităților serviciului de sânge, ediția a II-a, având drept scop consolidarea calității și siguranței în activitățile de transfuzie sanguină.

Pentru prevenirea infecțiilor asociate asistenței medicale și întărirea controlului infecțios în instituțiile spitalicești, a fost aprobat Ghidul pentru prevenirea și controlul infecțiilor în instituția medico-sanitară spitalicească, prin Ordinul nr. 672/2024.

În domeniul farmaceutic, au fost întreprinse acțiuni importante pentru creșterea calității serviciilor și gestionarea eficientă a riscurilor. Prin Ordinul nr. 686/2024 a fost aprobat Ghidul „Implementarea managementului riscului în farmaciile comunitare”, iar prin Hotărârea Guvernului nr. 599/2024 au fost aprobate Regulile de bună practică de farmacie, oferind un cadru normativ actualizat și armonizat cu standardele internaționale pentru desfășurarea activităților farmaceutice în condiții de siguranță și responsabilitate profesională.

2.5.5. Asigurarea unei comunicări efective în relația lucrător medical – pacient și informarea persoanelor cu privire la drepturile și obligațiile pacientului în sistemul de sănătate, precum și cu privire la atribuțiile unităților medico-sanitare

În vederea asigurării unei comunicări eficiente între lucrătorii medicali și pacienți, precum și a colectării sistematice a feedback-ului din partea beneficiarilor serviciilor medicale, pentru alinierea serviciilor oferite la necesitățile și așteptările acestora, conform bunelor practici internaționale privind evaluarea rezultatelor acordării asistenței medicale — inclusiv a gradului de satisfacție, componentă esențială a sistemului de management al calității în sănătate —, în anul 2024 a fost elaborat și aprobat Ghidul „Evaluarea gradului de satisfacție a beneficiarilor serviciilor medicale/pacienților și angajaților din sistemul de sănătate”.

Documentul a fost aprobat prin Ordinul Ministerului Sănătății nr. 380/2024 și are ca scop instituționalizarea unui cadru metodologic standardizat pentru măsurarea satisfacției beneficiarilor și a personalului medical, în vederea îmbunătățirii continue a calității serviciilor oferite și a consolidării unei abordări centrate pe pacient.

Secțiunea a 3-a: Medicamente și dispozitive medicale accesibile

Obiectivul general 3.1. Fortificarea sectorului farmaceutic

Pentru atingerea obiectivului au fost stabilite următoarele Direcții prioritare:

3.1.1. Consolidarea capacităților instituționale ale autorităților în domeniul medicamentelor și dispozitivelor medicale prin sporirea competențelor, prin asigurarea cu resurse umane și financiare și prin îmbunătățirea bazei tehnico-materiale

Pe parcursul anului 2024, au fost întreprinse trei acțiuni generale pentru întărirea capacităților instituționale ale autorităților responsabile de reglementarea medicamentelor și dispozitivelor medicale. În scopul dezvoltării competențelor profesionale, personalul Centrului pentru achiziții publice centralizate în sănătate (CAPCS) a beneficiat de instruirii tematice esențiale în implementarea și menținerea sistemelor de management al calității, cu accent pe standardele ISO, actualizarea angajamentului anticorupție în sectorul sănătății și familiarizarea cu măsurile pentru asigurarea integrității instituționale și profesionale. De asemenea, CAPCS a participat la Forumul internațional „Pharmaceutical Industry & Medical Tourism 2024” și la seminarul „Coaliția de Monitorizare a Achizițiilor Publice”. În paralel, au fost desfășurate sesiuni interne de formare, axate pe specificul achizițiilor în regim de urgență și riscurile aferente, dar și etică și integritate în procesul de achiziții publice.

Pentru a răspunde nevoilor instituționale crescânde în consolidarea resurselor umane, au fost angajate 8 persoane în funcții relevante, inclusiv: specialist IT, programator, bioinginer și specialist în achiziții publice. Totodată, este în proces de aprobare restructurarea organizațională a instituției, în vederea optimizării funcționale și alinierii la cerințele actuale.

Infrastructura tehnico-materială a fost îmbunătățită prin achiziționarea echipamentelor IT. În plus, un proces de modernizare a spațiilor de muncă se află în desfășurare, cu scopul de a crea un mediu de lucru conform standardelor internaționale în domeniul reglementării medicale.

Dezvoltarea competențelor profesionale

Personalul Centrului pentru achiziții publice centralizate în sănătate (CAPCS) a beneficiat de instruirii tematice esențiale, inclusiv:

- implementarea și menținerea sistemelor de management al calității, cu accent pe standardele ISO;
- măsuri pentru asigurarea integrității instituționale și profesionale;

- actualizarea angajamentului anticorupție în sectorul sănătății;
- participarea la Forumul internațional „Pharmaceutical Industry & Medical Tourism 2024”;
- implicarea în seminarul „Coaliția de Monitorizare a Achizițiilor Publice”.

În paralel, au fost desfășurate sesiuni interne de formare, axate pe:

- specificul achizițiilor în regim de urgență și riscurile aferente;
- etica și integritatea în procesul de achiziții publice.

Consolidarea resurselor umane

Pentru a răspunde nevoilor instituționale crescânde, au fost angajate 8 persoane în funcții relevante, inclusiv: specialist IT, programator, bioinginer și specialist în achiziții publice. Totodată, este în proces de aprobare restructurarea organizațională a instituției, în vederea optimizării funcționale și alinierii la cerințele actuale.

Îmbunătățirea infrastructurii tehnico-materiale

Pentru susținerea activităților curente, au fost achiziționate echipamente IT. În plus, este în desfășurare procesul de modernizare a spațiilor de lucru, cu scopul de a crea un mediu de lucru conform standardelor internaționale în domeniul reglementării medicale.

3.1.2. Armonizarea cadrului de reglementare cu acquis-ul UE și alinierea la standarde internaționale în domeniul medicamentelor și dispozitivelor medicale

În anul 2024, Guvernul a aprobat două acte normative esențiale în domeniul medicamentului și serviciilor farmaceutice:

Hotărârea de Guvern privind Regulile de bună practică de farmacie (GPP), care instituie obligația implementării GPP de către toate unitățile farmaceutice din Republica Moldova. Regulile au fost elaborate prin consultarea și adaptarea la documentele internaționale relevante, inclusiv:

- Regulile GPP ale Grupului Farmaceutic al Comisiei Europene (1996),
- Ghidul OMS privind GPP în farmaciile comunitare și de spital (1996),
- Ghidul FIP/OMS privind GPP (2011).

Aprobarea de către Guvern a proiectului de Lege cu privire la medicamente, în vederea armonizării cadrului normativ național cu acquis-ul comunitar. Proiectul transpune două directive și cinci regulamente ale Uniunii Europene, vizând garantarea calității, siguranței și eficacității medicamentelor, precum și alinierea proceselor de fabricație, distribuție și utilizare la standardele europene.

3.1.3. Dezvoltarea inspecției farmaceutice GxP

Pe parcursul anului 2024, în vederea consolidării capacităților în domeniul inspecției farmaceutice, au fost realizate acțiuni menite să îmbunătățească atât competențele profesionale ale personalului, cât și structura operațională a subdiviziunilor implicate.

Astfel, inspectorii au participat la cinci instruirii specializate axate pe inspecția farmaceutică, desfășurate în conformitate cu cerințele internaționale GxP. Aceste activități de instruire au

inclus atât sesiuni organizate la nivel național, cât și participări la ateliere internaționale, oferind oportunități valoroase de schimb de experiență și actualizare a cunoștințelor în domeniu.

În paralel, pentru a sprijini procesul de inspecție și a asigura o mai bună acoperire a nevoilor din teritoriu, au fost angajate opt persoane noi în cadrul subdiviziunilor responsabile. Aceste angajări au contribuit la eficientizarea activității și la întărirea capacității de intervenție și control,

3.1.5. Dezvoltarea cadrului normativ regulator pentru dispozitivele medicale

Pe parcursul anului 2024, în scopul consolidării competențelor profesionale și asigurării unui management eficient al dispozitivelor medicale, a fost revizuit și actualizat Ghidul bioinginerului în domeniul dispozitivelor medicale, ediția a II-a. Documentul a fost aprobat prin Ordinul nr. 889/2024 cu scopul dezvoltării sistemului de management al dispozitivelor medicale din țară, prin stabilirea unui cadru normativ standardizat.

De asemenea, a fost elaborat proiectul Legii cu privire la dispozitivele medicale, aflat în procedură de avizare publică. Proiectul urmărește armonizarea cadrului legislativ național cu acquis-ul comunitar actualizat, prin transpunerea a două regulamente ale Uniunii Europene. Scopul acestuia este de a asigura:

- conformitatea cu standardele europene,
- sporirea siguranței și eficienței dispozitivelor medicale introduse pe piață,
- consolidarea măsurilor de control și
- protejarea utilizatorilor.

Aprobarea proiectului este preconizată pentru anul 2025.

Obiectivul general 3.2. Eficientizarea mecanismelor de asigurare cu medicamente și dispozitive medicale, cu garantarea securității farmaceutice

Pentru atingerea obiectivului au fost stabilite următoarele Direcții prioritare:

3.2.1. Îmbunătățirea și dezvoltarea cadrului normativ pentru a spori accesul medicamentelor originale și generice de calitate, sigure și eficiente pe piața Republicii Moldova

Pe parcursul anului 2024, Ministerul Sănătății a aprobat două ordine importante – nr. 396 și nr. 635 – care modifică cadrul normativ privind autorizarea și postautorizarea produselor medicamentoase de uz uman, reglementat anterior prin Ordinul nr. 739/2012. Aceste modificări au fost inițiate cu scopul de a îmbunătăți accesul populației la medicamente, prin simplificarea cerințelor referitoare la ambalaje, cu condiția menținerii prospectului în limba română, pentru a garanta informarea corectă a pacienților.

Totodată, noile reglementări au vizat reducerea birocrăției și accelerarea procedurilor de postautorizare, prin armonizarea acestora cu normele Uniunii Europene, contribuind astfel la o reglementare mai eficientă și coerentă. Un alt obiectiv important a fost facilitarea accesului pe piața națională a medicamentelor deja autorizate în state precum Uniunea Europeană, Statele Unite ale Americii, Elveția, Canada, Japonia, Australia și Marea Britanie. În acest sens, a fost introdusă procedura de recunoaștere mutuală, alături de o procedură națională de autorizare simplificată, care elimină o serie de cerințe administrative, fără a compromite siguranța și calitatea medicamentelor.

3.2.2. Dezvoltarea mecanismului de determinare a necesarului de medicamente și dispozitive medicale bazat pe evidențe, cost-eficiență și transparență pentru necesitățile instituțiilor medico-sanitare publice și pe programe naționale

În iulie 2024, a fost aprobat Ordinul Ministerului Sănătății nr. 630 cu privire la organizarea achizițiilor publice de bunuri și servicii pentru necesitățile sistemului de sănătate. Acest act normativ stabilește un cadru clar și uniform pentru desfășurarea achizițiilor publice în domeniul sănătății, având drept scop sporirea transparenței, eficienței și corectitudinii în utilizarea fondurilor publice, precum și asigurarea unei aprovizionări continue și de calitate cu bunuri și servicii esențiale pentru instituțiile medico-sanitare.

3.2.4. Crearea sistemului sustenabil de menținere a rezervelor de stat în cazuri de situații de urgență și excepționale în sănătatea publică

Agencia Națională pentru Sănătate Publică (ANSP) a aplicat în cadrul proiectului EU4Health, componenta Direct grants to Member States' authorities, derulată sub egida HERA (Autoritatea pentru Răspuns în Situații de Urgență Sanitară a UE). Proiectul are ca obiectiv elaborarea unei strategii naționale sustenabile pentru constituirea și menținerea rezervelor de stat destinate gestionării situațiilor de urgență și excepționale în domeniul sănătății publice.

Implementarea este planificată pentru perioada 2025–2026 și urmărește sprijinirea alinierii Republicii Moldova la standardele Uniunii Europene privind stocurile strategice medicale și logistice, contribuind astfel la consolidarea capacităților de răspuns în fața crizelor sanitare majore. Această inițiativă reflectă angajamentul ANSP de a dezvolta politici proactive și reziliente în domeniul securității sanitare naționale.

3.2.5. Elaborarea, implementarea și monitorizarea mecanismelor eficiente de distribuție a medicamentelor

În anul 2024, a fost asigurată mentenanța unităților de stocare a medicamentelor și dispozitivelor medicale la nivel central. Funcționarea depozitului național farmaceutic este reglementată prin acordul de finanțare încheiat între IMSP Institutul de Ftiziopneumologie „Chiril Draganiuc” și UCIMP din Moldova, în calitate de recipient principal al Fondului Global, în baza unui contract anual. Astfel, cantitatea de medicamente antituberculoase pentru tratamentul tuberculozei sensibile procurată din bugetul republican este recepționată și stocată centralizat în spațiile de depozitare din cadrul IFP. Cantitatea recepționată prevede un stoc de lucru și un stoc de rezervă. Stocul de rezervă la nivel central, va fi de 6 luni suplimentar stocului de lucru comandat pentru 12 luni și la nivel local se distribuie un stoc de rezervă 3 luni. Medicamente antituberculoase pentru tratamentul formelor rezistente de TB procurate din banii bugetului de Stat și donații sunt recepționate și stocate centralizat în spațiile de depozitare a stocului consolidat de medicamente al PNRT din cadrul Institutului de Ftiziopneumologie „Chiril Draganiuc”. IMSP IP „Chiril Draganiuc”, creează condiții de stocare și eliberare ale medicamentelor și dispozitivelor medicale la toate nivelurile, conform prevederilor actelor de reglementare în vigoare aprobate de Ministerul Sănătății sau de Agenția Medicamentului și Dispozitivelor Medicale.

Toate medicamentele antituberculoase de linia I și linia a II-a sunt disponibile în Republica Moldova. În baza analizei consumului raportat trimestrial la nivel național de către instituțiile din rețeaua de ftiziopneumologie, se determină necesarul de medicamente pentru trimestrele următoare și se întocmesc planurile de distribuție corespunzătoare.

Distribuția medicamentelor, în conformitate cu planurile aprobate de Ministerul Sănătății, a fost realizată, asigurând aprovizionarea completă a instituțiilor medicale din teritoriu. Pe parcursul

anului 2024, au fost livrate 7.394 unități de medicamente antituberculoase de linia a II-a către beneficiari, iar transportarea acestora s-a desfășurat la timp și fără întreruperi.

Informații suplimentare și acces la date relevante privind aprovizionarea pot fi consultate prin platforma oficială a Institutului de Ftiziopneumologie: <https://simetb.ifp.md>

3.2.7. Dezvoltarea mecanismelor durabile de asigurare a accesului populației la medicamente și dispozitive medicale compensate

În anul 2024, au fost realizate progrese importante în direcția îmbunătățirii accesului populației la medicamente și dispozitive medicale compensate, precum și în eficientizarea utilizării fondurilor publice în sistemul de sănătate. Un pas esențial a fost implementarea mecanismului de negociere directă a prețurilor cu producătorii și furnizorii de medicamente și dispozitive medicale compensate. Această măsură a generat economii considerabile în cadrul Fondului Asigurărilor Obligatorii de Asistență Medicală (FAOAM) și a contribuit, totodată, la diminuarea cheltuielilor din buzunar ale pacienților, în special pentru medicamentele parțial compensate.

Tot în acest context, a fost modificată Hotărârea Guvernului nr. 106/2022 cu privire la prescrierea și eliberarea medicamentelor și dispozitivelor medicale compensate din fondurile asigurării obligatorii de asistență medicală. Prin această modificare, au fost aprobate criteriile de contractare a serviciilor farmaceutice în cadrul sistemului AOAM, precum și un nou Regulament privind prescrierea și eliberarea medicamentelor și dispozitivelor medicale compensate din fondurile FAOAM, contribuind la standardizarea și creșterea transparenței procesului.

Pentru a consolida procesul de asigurare cu dispozitive medicale compensate și pentru a ghida alocarea eficientă a resurselor disponibile, a fost elaborat proiectul de Hotărâre a Guvernului privind instituirea unui mecanism național de evaluare a tehnologiilor medicale (HTA). Acest instrument are ca obiectiv orientarea deciziilor de finanțare către tehnologii medicale validate științific, care oferă un raport optim între eficacitate, siguranță și cost-eficiență, în beneficiul sistemului și al pacienților.

A fost aprobat Ordinul comun al ministrului sănătății și directorului general al CNAM nr. 262/51-A/2024, prin care au fost stabilite listele de medicamente și dispozitive medicale compensate din fondurile AOAM, actualizate conform nevoilor clinice și dovezilor științifice disponibile.

Pentru optimizarea procesului de achiziții publice și pentru a sprijini activitatea membrilor Comitetelor Formularelor Farmacoterapeutice instituționale, a fost elaborat și aprobat Ghidul „Achizițiile de medicamente și dispozitive medicale pentru instituțiile spitalicești”, prin Ordinul nr. 687/2024. Acest document oferă suport metodologic în aplicarea analizelor VEN și ABC, facilitând identificarea sortimentului optim de produse propuse spre achiziționare, în conformitate cu prioritățile terapeutice și eficiența utilizării fondurilor publice.

Un pas important a fost implementarea Rețetei electronice (E-rețeta), care eficientizează procesul de prescriere și eliberare a tratamentelor compensate. Totodată, în cadrul inițiativei „Farmacie în satul tău”, în anul 2024, au fost înființate și au început să funcționeze peste 50 de farmacii în zone rurale, oferind populației din aceste localități acces direct la medicamente compensate, rețete electronice și alte produse farmaceutice. Alte farmacii se află în proces de deschidere. Prin acest program, aproximativ 60.000 de persoane din cele 50 de localități

beneficiare au acces îmbunătățit la tratamente esențiale, contribuind astfel la reducerea inechităților în sănătate și la creșterea nivelului de acoperire cu servicii farmaceutice. Mai mult, farmaciile rurale deservesc și localitățile învecinate, extinzând impactul pozitiv asupra populației din mediul rural.

Obiectivul general 3.3. Promovarea prescrierii și utilizării raționale a medicamentelor și dispozitivelor medicale

Pentru atingerea obiectivului au fost stabilite următoarele Direcții prioritare:

3.3.2. Elaborarea și implementarea sistemului de prescriere electronică (e-Rețetă) a medicamentelor și dispozitivelor medicale

În anul 2024, a fost elaborat și implementat Sistemul Informațional „e-Rețeta pentru medicamente și dispozitive medicale compensate” (SI „e-Rețeta compensată”), marcând un pas important în digitalizarea și modernizarea serviciilor de sănătate.

Începând cu 1 aprilie 2024, toți prestatorii de servicii medicale și farmaceutice contractați în cadrul sistemului AOAM au trecut integral la prescrierea electronică a medicamentelor și dispozitivelor medicale compensate, utilizând acest sistem informațional în proporție de 100%.

Implementarea SI „e-Rețeta compensată” a contribuit semnificativ la optimizarea procesului de prescriere și eliberare a tratamentului, reducerea erorilor, creșterea transparenței și eficienței administrative, precum și la monitorizarea în timp real a consumului și gestionării fondurilor publice alocate pentru medicamente compensate.

3.3.3. Îmbunătățirea capacităților personalului farmaceutic și medical în domeniul utilizării raționale a medicamentelor și dispozitivelor medicale

În anul 2024, în vederea promovării utilizării raționale a medicamentelor în rândul populației, a fost elaborat și aprobat, prin Ordinul nr. 740/2024 „Ghidul consumatorului de medicamente în condiții de ambulator”. Documentul are scopul de a oferi informații clare și accesibile pacienților privind administrarea corectă a medicamentelor, evitarea automedicației și prevenirea riscurilor asociate utilizării necorespunzătoare a tratamentelor.

Secțiunea a 4-a: Personal medical motivat și bine pregătit

Obiectivul general 4.1. Asigurarea guvernantei și finanțării durabile și echitabile a resurselor umane din sistemul sănătății

Pentru atingerea obiectivului au fost stabilite următoarele Direcții prioritare:

4.1.1. Consolidarea capacităților autorităților naționale, locale și instituționale implicate în planificarea și gestionarea resurselor umane din sistemul de sănătate

În anul 2024, în baza Hotărârii Guvernului nr. 740/2024, în cadrul Agenției Naționale pentru Sănătate Publică (ANSP) a fost instituită Direcția analiză și planificare a resurselor umane în sănătate. Noua direcție este responsabilă de planificarea strategică și gestionarea resurselor umane din sistemul de sănătate, dispunând de un efectiv de 12 funcții scriptice dedicate acestor activități.

Totodată, atribuțiile exercitate anterior de Cabinetul Instructiv-Metodic Republican (CIMR) au fost transferate Secției autentificări, autorizări și calificări profesionale din cadrul noii direcții.

Această reorganizare are ca scop optimizarea proceselor de colectare, analiză și diseminare a informațiilor relevante privind evaluarea și autentificarea actelor de studii, activitatea profesională a personalului medical migrant, precum și monitorizarea și coordonarea comisiilor de atestare a personalului medical din Republica Moldova.

4.1.3. Îmbunătățirea mecanismelor de planificare prin colectarea, prelucrarea, analiza și diseminarea datelor cu privire la resursele umane din sistemul de sănătate

În anul 2024, a fost aprobată Hotărârea Guvernului nr. 880/2024, care stabilește Regulamentul privind funcționarea Sistemului informațional de evidență a resurselor umane în sistemul sănătății. Acest act normativ reglementează organizarea, gestionarea și utilizarea sistemului informațional dedicat evidenței personalului medical, cu scopul de a asigura o monitorizare eficientă, actualizată și coerentă a resurselor umane din domeniul sănătății. Totodată, implementarea acestui sistem va contribui la îmbunătățirea proceselor de planificare strategică, luare a deciziilor bazate pe date și gestionare sustenabilă a personalului medical la nivel național.

În perioada de referință, au fost întreprinse o serie de acțiuni strategice în domeniul managementului resurselor umane din sănătate, în vederea alinierii la cerințele naționale și internaționale de raportare și reglementare.

Astfel, în 2024, au fost efectuate modificări în Raportul Statistic Medical de Ramură nr. 17 (RS 17-san), care vizează statele de funcții și cadrele instituțiilor medico-sanitare. Aceste ajustări urmăresc armonizarea parțială a seturilor de date colectate în domeniul resurselor umane din sănătate cu standardele internaționale de raportare.

Totodată, a fost asigurată colectarea completă și la termen a RS 17-san din partea instituțiilor medico-sanitare publice și private, garantând astfel acuratețea și integralitatea datelor la nivel național.

În paralel, a fost gestionat cu succes procesul de recepționare și evaluare a dosarelor solicitanților de autentificare a actelor de studii medicale și a activității de muncă, vizând în special personalul medical care intenționează să își exercite profesia în afara țării.

De asemenea, a fost asigurat managementul activității comisiilor de atestare a personalului medical, contribuind la menținerea unui proces riguros de evaluare a competențelor profesionale în domeniul medical și farmaceutic.

În ceea ce privește raportarea internațională, ANSP a continuat să îndeplinească angajamentele asumate de Republica Moldova prin:

- completarea chestionarului JDC (OECD, Eurostat, OMS), în conformitate cu modelele de raportare internaționale;
- transmiterea datelor prin platforma NHWA (National Health Workforce Accounts), potrivit indicatorilor solicitați, în baza Scrisorii MS nr. 02/2725 (4990) din 18.05.2021 privind desemnarea Punctului Focal Național;
- raportarea datelor privind componenta nursing (asistenți medicali) pentru elaborarea Raportului OMS „State of the World Nursing Report 2025”;
- completarea periodică a instrumentului de raportare națională (NRI) privind implementarea Codului Global de Practici al OMS, inclusiv în august 2024, în continuarea raportărilor efectuate anterior în anii 2018 și 2021.

Aceste activități reflectă angajamentul constant de a dezvolta și menține un sistem de monitorizare a resurselor umane din sănătate transparent, eficient și compatibil cu bunele practici internaționale.

4.1.4. Îmbunătățirea procesului de gestionare a resurselor umane din sistemul de sănătate prin elaborarea cadrului normativ necesar pentru implementarea certificării activităților profesionale

În acest domeniu, au fost elaborate și aprobate propuneri de ajustare a Clasificatorului Ocupațiilor din Republica Moldova pentru domeniul sănătate (Ordinul Ministerului Muncii și Protecției Sociale nr. 115 din 24.05.2024, în vigoare din 20.06.2024). Aceste ajustări contribuie la actualizarea nomenclatorului ocupațional în conformitate cu evoluțiile din sistemul de sănătate și cerințele pieței muncii.

Obiectivul general 4.2. Îmbunătățirea mecanismelor de asigurare cu personal medical, menținerea și dezvoltarea resurselor umane în sistemul de sănătate

Pentru atingerea obiectivului au fost stabilite următoarele Direcții prioritare:

4.2.1. Pregătirea unui număr adecvat de personal medical pentru asigurarea funcționalității sistemului medical, inclusiv în contextul regionalizării serviciilor specializate de diagnostic și tratament

În vederea consolidării capacităților personalului medical implicat în controlul tuberculozei și pentru asigurarea funcționalității sistemului de sănătate – inclusiv în contextul regionalizării serviciilor specializate de diagnostic și tratament – au fost desfășurate multiple inițiative de formare și dezvoltare profesională.

În acest scop, au fost organizate patru cursuri de instruire cu durata de două zile fiecare, axate pe noile abordări în tratamentul tuberculozei sensibile și rezistente la medicamente (TB-DS și TB-DR), cu participarea medicilor specialiști din serviciul ftiziopneumologic și din asistența medicală primară. Complementar, au fost organizate cursuri de instruire și privind noile recomandări ale OMS cu privire la tratamentul preventiv al tuberculozei, adresate profesioniștilor din prima linie de îngrijire (cu participarea experților OMS).

Conform obiectivului de regionalizare a serviciilor specializate, în perioada 16–19 iunie 2024 a avut loc o ședință online cu participarea reprezentanților serviciului ftiziopneumologic și ai instituțiilor de asistență medicală primară teritoriale. Scopul acesteia a fost coordonarea procesului de colectare a datelor privind screening-ul sistematic și tratamentul preventiv al tuberculozei.

De asemenea, în baza Ordinului MS nr. 580/2024, a fost lansat un proiect pilot pentru screening-ul radiologic utilizând instalații ultraportabile, însoțit de sesiuni de instruire dedicate, organizate pentru personalul medical implicat în operarea noilor tehnologii.

În contextul lansării noului registru electronic de evidență a tuberculozei, au fost desfășurate instruirii practice, atât online, cât și în format fizic, adresate specialiștilor responsabili de introducerea datelor din cadrul serviciilor de asistență medicală primară și ftiziopneumologie. Echipa Departamentului de coordonare al PNRT a oferit suport tehnic continuu, contribuind activ la rezolvarea erorilor și asigurarea calității datelor raportate.

În plus, au fost desfășurate ateliere de lucru dedicate validării datelor în Sistemul de Monitorizare și Evaluare a Tuberculozei, cu scopul consolidării capacităților instituțiilor teritoriale în utilizarea corectă și eficientă a platformei naționale de raportare.

4.2.2. Dezvoltarea mecanismelor eficiente de asigurare cu personal în sistemul de sănătate, inclusiv în localitățile rurale

Pe parcursul anului de referință, în conformitate cu prevederile Regulamentului privind repartizarea și plasarea în câmpul muncii a absolvenților instituțiilor de învățământ medical și farmaceutic superior, profesional tehnic postsecundar și postsecundar nonterțiar de stat, a fost colectată informația privind necesitățile de personal medical și farmaceutic de la prestatorii publici de servicii medicale, precum și de la instituțiile de învățământ medical și farmaceutic, în conformitate cu modelul aprobat. Procesul de colectare a fost desfășurat în patru runde succesive, pentru a reflecta cât mai fidel dinamica necesarului de personal din teritoriu.

Totodată, a fost asigurată evidența angajării tinerilor specialiști, în conformitate cu deciziile emise de Comisia de repartizare a Ministerului Sănătății, contribuind astfel la monitorizarea și evaluarea implementării măsurilor de politică în domeniul resurselor umane pentru sănătate.

În vederea sprijinirii și motivării personalului medical și farmaceutic, în special în zonele defavorizate sau greu accesibile, au fost implementate mai multe măsuri cu caracter financiar și social. Astfel, aproximativ 3000 de lucrători medico-sanitari și farmaceutici care activează în localități diferite de cele de reședință și efectuează naveta zilnică au beneficiat de compensații pentru cheltuielile de transport. Măsura a fost posibilă urmare a aprobării Hotărârii Guvernului nr. 706/2024, la inițiativa Ministerului Sănătății, a Regulamentului privind modul de stabilire și acordare a compensației pentru cheltuielile de transport (deplasarea tur retur între domiciliu și locul de muncă) lucrătorilor medico-sanitari și farmaceutici.

De asemenea, prin Hotărârea Guvernului nr. 719/2024 pentru modificarea Metodologiei acordării facilităților tinerilor specialiști cu studii medicale și farmaceutice plasați în câmpul muncii în mediul rural, aprobată prin Hotărârea Guvernului nr. 1345/2007, au fost majorate indemnizațiile unice pentru tinerii specialiști care se angajează în mediul rural. Indemnizația a crescut de la 120.000 lei la 250.000 lei, fiind destinată medicilor, farmaciștilor și altor specialiști cu studii superioare de licență în domeniul medical, angajați conform repartizării Ministerului Sănătății. Aceasta este acordată în două tranșe: 120.000 lei după primele șase luni de activitate și 130.000 lei după împlinirea a trei ani de activitate.

Totodată, tinerii specialiști beneficiază de compensarea cheltuielilor pentru închirierea locuinței și pentru consumul de energie termică și electrică pe o perioadă extinsă la cinci ani, comparativ cu perioada precedentă de trei ani.

În lista beneficiarilor acestor măsuri au fost incluși, pe lângă medicii și farmaciștii repartizați, și specialiști cu studii superioare de licență în medicină, precum optometriști, asistenți medicali generaliști licențiați, tehnicieni radiologi, kinetoterapeuți și alți profesioniști esențiali pentru buna funcționare a sistemului de sănătate.

4.2.3. Crearea și implementarea mecanismelor eficiente de menținere a resurselor umane în sistemul de sănătate, prin asigurarea salarizării atractive și prin motivarea financiară și nonfinanciară, respectând principiul remunerării egale pentru o muncă egală sau pentru o muncă de valoare egală

În scopul salarizării atractive, a fost aprobat Regulamentul privind salarizarea angajaților din instituțiile medico-sanitare publice încadrate în sistemul asigurării obligatorii de asistență

medicală (HG nr. 28/2025). Astfel, vor crește cu 15% salariile tuturor lucrătorilor din IMSP încadrate în sistemul de asigurări medicale și cu 10% personalului medical din instituțiile bugetare subordonate Ministerului Sănătății.

Secțiunea a 5-a: Digitalizarea și interoperabilitatea sistemului de sănătate

Obiectivul general 5.1. Transformarea digitală a sistemului de sănătate și aplicarea soluțiilor digitale pentru a îmbunătăți calitatea, eficiența, transparența și accesul la servicii de asistență medicală

Pentru atingerea obiectivului au fost stabilite următoarele Direcții prioritare:

5.1.1. Crearea infrastructurii de servicii digitale accesibile și prietenoase pentru implementarea fișei electronice a pacientului, a rețelei electronice, a programărilor electronice ale pacienților, a funcțiilor de referință și notificare pentru vizitele la medic, investigații, imunizări etc.

În anul 2024, a fost elaborat și implementat Sistemul Informațional „e-Rețeta pentru medicamente și dispozitive medicale compensate” (*e-Rețeta*). Începând cu 1 aprilie 2024, toți prestatorii de servicii medicale și farmaceutice contractați în cadrul sistemului AOAM au trecut integral la prescrierea electronică a medicamentelor și dispozitivelor medicale compensate, utilizând acest sistem informațional în proporție de 100%.

5.1.3. Dezvoltarea sistemelor informaționale automatizate pentru supravegherea bolilor transmisibile și netransmisibile (registre electronice pentru boli cronice, precum cele cardiovasculare, diabet zaharat, cancer, dializă renală și transplant etc.)

În anul 2024 a fost aprobată Hotărârea Guvernului nr. 904/2024 cu privire la modificarea unor hotărâri ale Guvernului (Sistemul informațional de supraveghere a bolilor transmisibile și a evenimentelor de sănătate publică)

În contextul dezvoltării sistemelor informaționale automatizate, un accent deosebit a fost pus pe elaborarea unui nou Sistem Informatic de Monitorizare și Evaluare a Tuberculozei (SIME TB). În acest sens, la 19 februarie 2024, a fost semnat contractul cu compania desemnată câștigătoare în urma procedurii de achiziție publică. Au fost finalizate documentele tehnice și funcționale necesare, inclusiv conceptul, regulamentul, specificațiile și designul grafic, iar dezvoltarea sistemului este în curs.

5.1.4. Dezvoltarea și asigurarea accesului la e-biblioteca din sectorul sănătății pentru profesioniști, care va include informații despre prevenirea, diagnosticarea, tratamentul și vindecarea bolilor, despre medicamente, studii și rapoarte

Pentru consolidarea monitorizării și îmbunătățirea procesului de luare a deciziilor în domeniul oncologiei, a fost aprobată Hotărârea Guvernului nr. 501/2024 privind aprobarea Conceptului și a Regulamentului de funcționare al Sistemului Informațional „Registru Național de Cancer” (SI RNC). Sistemul are ca obiectiv colectarea, înregistrarea și analiza continuă a datelor privind incidența și tratamentul cancerului, facilitând identificarea tendințelor și promovarea unor metode de tratament mai eficiente și personalizate.

Totodată, a fost aprobat Cadrul de funcționare a Sistemului Informațional Transplant, care, prin soluții digitale permite: evidența fișierelor medicale ale donatorilor, formarea registrelor donatorilor și primitorilor din Republica Moldova și crearea modulului de biovigilență, în scopul îmbunătățirii calității și transparenței proceselor în domeniul transplantului;

Obiectivul general 5.2. Dezvoltarea sistemului informațional integrat în domeniul sănătății prin standardizarea, integrarea și interoperabilitatea principalelor sisteme informaționale și prin aplicarea soluțiilor digitale pentru a îmbunătăți managementul și guvernanta sectorului de sănătate

Pentru atingerea obiectivului au fost stabilite următoarele Direcții prioritare:

5.2.3. Dezvoltarea sistemelor informaționale pentru suport decizional, accesibile personalului din cadrul autorităților publice din sistemul de sănătate, care să sprijine elaborarea și evaluarea politicilor publice informate de evidențe

În anul 2024 fost implementat SI eCMND, ce asigură digitalizarea proceselor de înregistrare, colectare, validare, evidență, generare de rapoarte, analiză, interpretare și diseminare a datelor despre evenimentele de nașteri și decese, cu realizarea schimbului de date cu alte instituții publice naționale, prin intermediul platformei de interoperabilitate (MConnect).

Obiectivul general 5.3. Creșterea accesului la serviciile medicale prin implementarea sistemului informatic de furnizare a serviciilor medicale la distanță – „telemedicina”

Pentru atingerea obiectivului au fost stabilite următoarele Direcții prioritare:

5.3.2. Creșterea accesului la servicii de sănătate prin utilizarea instrumentelor de prestare a serviciilor la distanță pentru consultații, de efectuare a procedurilor medicale și de interpretare a acestora, de prescrieri medicale, de monitorizare a pacienților, de educație medicală etc.

Toate persoanele cu tuberculoză eligibile au avut acces la tratamentul video-asistat (VST). În anul 2024, pe ambele maluri ale Nistrului, un număr de 243 de pacienți cu tuberculoză au fost înrolați și instruiți în utilizarea VST, dintre care 125 de persoane au completat 60 de zile de tratament VST, înregistrându-se o rată de succes de 91% pe întreaga perioadă a tratamentului.

Începând din februarie 2024, Direcția de Control a Programului Național de Răspuns la Tuberculoză (DC PNRT) a preluat majoritatea responsabilităților de la Asociația Obștească AFI. DC PNRT a asigurat suport continuu pentru serviciul ftziopneumologic în implementarea tratamentului VST, incluzând crearea conturilor, întocmirea dosarelor și înregistrarea pacienților. Monitorizarea aderenței la tratament s-a realizat prin generarea de rapoarte, identificarea lipsei video-urilor și referirea cazurilor cu absențe nemotivate. De asemenea, distribuirea telefoanelor a fost realizată în funcție de necesitățile pacienților.

Documentele și materialele necesare pentru pacienți au fost pregătite și distribuite conform cerințelor specifice. Ponderea pacienților cu tuberculoză care au urmat tratament video-asistat a reprezentat 12,6% din totalul pacienților cu tratament inițiat în 2024 (243 din 1934 cazuri de tuberculoză).

Secțiunea a 6-a: Sistem de sănătate sustenabil financiar

Obiectivul general 6.1. Mobilizarea mijloacelor financiare suficiente pentru sistemul de sănătate

Pentru atingerea obiectivului au fost stabilite următoarele Direcții prioritare:

Obiectivul general 6.2. Utilizarea eficientă și echitabilă a resurselor financiare disponibile și eliminarea barierelor financiare din calea accesului pacienților la servicii și reducerea riscurilor financiare în caz de îmbolnăvire

Pentru atingerea obiectivului au fost stabilite următoarele Direcții prioritare:

6.2.3. Definirea clară a pachetului de servicii medicale disponibile persoanelor asigurate și neasigurate în sistemul de asigurări obligatorii de asistență medicală

A fost aprobat noul Program unic al asigurării obligatorii de asistență medicală (Hotărârea Guvernului nr. 874/2024), cu scopul de a elimina deficiențele existente și de a oferi un cadru simplificat și transparent pentru furnizarea serviciilor medicale finanțate din fondurile AOAM. Programul vizează reducerea costurilor administrative și operaționale, îmbunătățirea accesului echitabil la servicii medicale pentru persoanele asigurate și neasigurate, precum și creșterea calității acestora. Astfel, este asigurată definirea clară a pachetului de servicii medicale disponibile în cadrul sistemului AOAM.

6.2.5. Creșterea alocațiilor din fondurile asigurării obligatorii de asistență medicală pentru compensarea medicamentelor și a dispozitivelor medicale, inclusiv pentru asigurarea accesului universal la medicamentele esențiale

Pentru asigurarea populației cu medicamente și dispozitive medicale compensate, din FAOAM în anul 2024 au fost executate mijloace în volum de 1.144.6 mil. lei, ceea ce este cu 229,7 mil. lei sau cu 25,1% mai mult în comparație cu anul precedent.

Secțiunea a 7-a: Guvernare și leadership eficient al sistemului de sănătate

Obiectivul general 7.1. Dezvoltarea capacităților sistemului de sănătate pentru a asigura un proces decizional transparent bazat pe politici/intervenții informate de evidențe, cu asigurarea integrității la toate nivelurile (individual, instituțional și de sistem)

Pentru atingerea obiectivului au fost stabilite următoarele Direcții prioritare:

7.1.1. Dezvoltarea capacităților Ministerului Sănătății și ale instituțiilor din subordine în elaborarea, analiza, monitorizarea și evaluarea politicilor informate de evidențe, cu implicarea tuturor părților interesate (asociațiile de pacienți, mediul academic, mediul de afaceri, instituții, angajații și societatea civilă) și integrarea aspectelor de sănătate în politicile, planurile și cadrele de responsabilitate multisectoriale, în special în cele legate de reziliență, pregătire și reducere a riscurilor la dezastre

În anul 2024 Ministerul Sănătății a trecut printr-o reconfigurarea structurii și organigramei autorității, în contextul dimensionării unității de audit intern din cadrul aparatului central al ministerului, prin aplicarea criteriilor minime de dimensionare prevăzute de Hotărârea Guvernului nr.655/2023.

Astfel, modificarea operată prin Hotărârea Guvernului nr. 864/2024 pentru modificarea Hotărârii Guvernului nr.148/2021 cu privire la organizarea și funcționarea Ministerului Sănătății (eficientizarea activității de audit intern și a structura aparatului central) vine să valorifice pe deplin rolul auditului intern în furnizarea unei asigurări conducerii ministerului privind eficacitatea sistemului de control intern managerial, oferind recomandări pentru perfecționarea acestuia și contribuind la îmbunătățirea activității entității.

De asemenea, a fost reorganizată ANSP, și drept urmare a fost optimizată structura organizațională și atribuțiile funcționale ale ANSP, astfel încât să se îmbunătățească toate procesele funcționale ale sistemului de sănătate publică și să se soluționeze deficiențele identificate în cadrul controlului de stat al sănătății publice.

Totodată în anul 2024, încă 5 Consilii administrative ale IMSP s-au completat cu noi membri din partea diasporei. Acești reprezentanți contribuie cu experiența acumulată peste hotare în managementul instituției medicale.

Pe parcursul anului 2024 funcționarii și-au consolidat cunoștințele în mai multe domenii strategice așa ca:

- Managementul crizelor și răspuns la dezastre CMDR COE Echipa mobilă de educație și formare;
- Planificarea bugetară cadru normativ, instrumente practice. Specificul pentru autoritățile publice centrale,;
- Comunicarea strategică în administrarea publică;
- Leadership în administrarea publică;
- WHO European Public Health Leadership Course;
- Executive Course on Global Health Diplomacy in Times of Emergencies and Strengthening Preparedness, etc.

7.1.2. Îmbunătățirea capacității structurilor de conducere la toate nivelurile, prin promovarea utilizării instrumentelor manageriale moderne, a protocoalelor pentru managementul intern și evaluarea sistematică a performanței acestora

În anul 2024, a fost elaborat și aprobat prin Ordinul nr. 380/2024 Ghidul „Evaluarea gradului de satisfacție a beneficiarilor serviciilor medicale/pacienților și angajaților din sistemul de sănătate”, ca instrument de colectare a feedback-ului din partea personalului medical și non-medical din instituțiile medico-sanitare (IMS), în evaluarea calității mediului de prestare a serviciilor, pentru a îmbunătăți condițiile de muncă, comunicarea internă, motivarea angajaților în obținerea unor performanțe mai mari.

7.1.3. Combaterea fenomenului corupției și asigurarea integrității factorilor de decizie din sistemul de sănătate. Crearea mecanismelor de descurajare a schemelor de corupție și a plăților neformale în sănătate

Finalizarea implementării Planului sectorial de acțiuni anticorupție în domeniul sănătății și asigurării obligatorii de asistență medicală pentru anii 2022–2023 a permis realizarea unei evaluări comprehensive a riscurilor de integritate în sector. Pe baza constatărilor și lecțiilor învățate, a fost inițiat procesul de elaborare a unui nou plan sectorial anticorupție, orientat spre consolidarea mecanismelor de prevenire a corupției și creșterea transparenței în sistemul de sănătate.

În anul 2024 a continuat activitățile de instruire cu genericul „Măsurile de asigurare și implementare a integrității instituționale și profesionale” în cadrul Campaniei de informare și sensibilizare „Integritate pentru Sănătate”, realizată de Centrul Național Anticorupție în parteneriat cu Ministerul Sănătății și Crucea Roșie din Elveția.

În cadrul acestor instruirii personalul medical a peste 26 de instituții medicale republicane au beneficiat de instruirea tematică.

PROVOCĂRI ȘI RISCURI

Pe parcursul anului 2024, deși progresele înregistrate în anul de referință reflectă un angajament ferm pentru consolidarea sistemului de sănătate, implementarea Strategiei Naționale de Sănătate s-a confruntat cu o serie de provocări care pot influența ritmul și eficiența realizării obiectivelor stabilite. Printre acestea se numără în primul rând necesitatea continuă de consolidare a capacităților resurselor umane în sănătate, inclusiv asigurarea cu personal medical calificat.

În același timp, procesul de modernizare a infrastructurii și digitalizare a sistemului de sănătate necesită investiții sustenabile și o coordonare eficientă la nivel interinstituțional. În unele cazuri, limitările financiare și dependența de surse externe de finanțare pot afecta sustenabilitatea intervențiilor.

De asemenea, menținerea unor niveluri ridicate de acoperire cu servicii preventive, asigurarea accesului echitabil la servicii de sănătate și consolidarea capacității de reacție la urgențele de sănătate publică rămân priorități continue. Implementarea intervențiilor este influențată și de gradul de implicare a autorităților publice locale, de eficiența mecanismelor intersectoriale și de nivelul de alfabetizare în sănătate al populației.

În acest context, este necesară fortificarea guvernancei sectoriale, întărirea parteneriatelor strategice și consolidarea unui cadru financiar sustenabil, care să asigure continuitatea și eficiența măsurilor inițiate în cadrul Strategiei.